

KRR.430.003.2020

Nr ewid. 130/2020/P/20/001/KRR

Informacja o wynikach kontroli

Wykonanie w 2019 r. planów finansowych
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa
i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa,
realizacja zadań finansowanych z udziałem
środków z budżetu Unii Europejskiej

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

p.o. Dyrektor Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Marek Adamiak

Akceptuję:

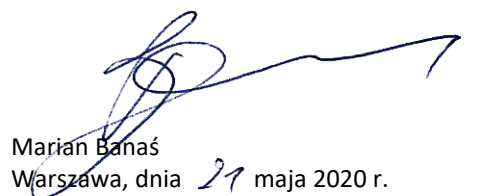
Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Marek Opiola

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

Warszawa, dnia 27 maja 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	5
2. OCENA OGÓLNA	8
3. UWAGA I WNIOSKI	10
4. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANÓW FINANSOWYCH KRAJOWEGO OŚRODKA WSPARCIA ROLNICTWA I ZASOBU WŁASNOŚCI ROLNEJ SKARBU PAŃSTWA ORAZ REALIZACJI ZADAŃ FINANSOWANYCH Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW Z BUDŻETU UNII EUROPEJSKIEJ	11
4.1. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO KRAJOWEGO OŚRODKA WSPARCIA ROLNICTWA	11
4.2. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO ZASOBU WŁASNOŚCI ROLNEJ SKARBU PAŃSTWA.....	18
4.3. GOSPODAROWANIE WOLNYMI ŚRODKAMI KOWR I ZASOBU WRSP	30
4.4. EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI.....	30
4.5. SPRAWOZDANIA	37
5. INFORMACJE DODATKOWE	39
6. ZAŁĄCZNIKI	40
6.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ.....	40
6.2. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO KOWR.....	41
6.3. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO ZASOBU WRSP.....	46
6.4. REALIZACJA NIEKTÓRYCH ZADAŃ KOWR.....	49
6.5. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI	55

Wykaz stosowanych skrótów i pojęć

KOWR	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
ARR	Agencja Rynku Rolnego
ANR	Agencja Nieruchomości Rolnych
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
MUS	(ang.: <i>Monetary Unit Sampling</i>) – jest to metoda losowania wydatków z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PO IR 2014–2020	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014–2020, finansowany z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
PO PŻ 2014–2020	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa na lata 2014–2020, finansowany z udziałem Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym
PROW 2014–2020	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, finansowany z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
OT KOWR	Oddział Terenowy KOWR
UE	Unia Europejska
Ufp	Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.)
Ustawa o KOWR	Ustawa z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 481)
Ustawa pzp	Ustawa z dnia 29 stycznia 2014 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843)
Ukur	Ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1362, ze zm.)
WPR	Wspólna Polityka Rolna
Zasób WRSP	Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa

1. WPROWADZENIE

Cel kontroli

Ocena wykonania w 2019 r. planu finansowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz planu finansowego Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, a także realizacji zadań finansowanych z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności podejmowanych działań.

Zakres kontroli

- wykonanie przychodów, w tym działania związane z egzekucją należności,
- wykonanie kosztów, a także wydatków majątkowych oraz efekty realizowanych zadań,
- wykorzystanie dotacji z budżetu państwa, w tym przekazanych na realizację programów finansowanych z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej,
- gospodarowanie wolnymi środkami,
- sporządzenie sprawozdań budżetowych oraz w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2019 r.,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa jest agencją wykonawczą w rozumieniu art. 18 ufp i działa na podstawie ustawy o KOWR oraz statutu¹. Nadzór nad Krajowym Ośrodkiem sprawuje minister właściwy do spraw rozwoju wsi.

Stosownie do art. 4 ust. 1 ustawy o KOWR, organem Krajowego Ośrodka jest Dyrektor Generalny, który kieruje działalnością KOWR i reprezentuje go na zewnątrz. Zgodnie ze statutem w strukturze organizacyjnej KOWR wyodrębniono Centralę oraz 17 oddziałów terenowych.

Krajowy Ośrodek prowadzi samodzielną gospodarkę finansową (art. 11 ust. 1 ustawy o KOWR).

W 2019 r. Krajowy Ośrodek, zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o KOWR, realizował zadania wynikające z polityki państwa, w szczególności w zakresie wdrażania i stosowania instrumentów wsparcia rolnictwa, aktywnej polityki rolnej oraz rozwoju obszarów wiejskich. Zadaniem KOWR (w tym realizowanymi na podstawie art. 9 ust. 1–3 ustawy o KOWR) były m.in.:

- gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz realizacja zadań wynikająca z ukur,
- wykonywanie praw z udziałów i akcji oraz sprawowanie nadzoru właścicielskiego nad działalnością spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej oraz ELEWARR sp. z o.o.,
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych dotyczących produktów rolnych i żywnościowych, metod ich produkcji, a także systemów jakości produktów rolnych i żywnościowych,
- wsparcie działań innowacyjnych i rozwojowych w sektorze rolno-spożywczym oraz wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą,
- wsparcie działań na rzecz odnawialnych źródeł energii, w szczególności w rolnictwie,
- obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- uczestnictwo, jako instytucja pośrednicząca i beneficjent, w realizacji PO PŻ 2014–2020², o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym³,
- restrukturyzacja zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne, w tym udzielanie pomocy w formie przejęcia długu podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne powstałego w związku z prowadzeniem działalności rolniczej pod warunkiem przeniesienia własności całości albo części nieruchomości rolnej na rzecz Skarbu Państwa.

¹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 kwietnia 2017 r. w sprawie nadania statutu Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. z 2018 r. poz. 2233).

² Zgodnie z art. 9 ust. 2 pkt 20 ustawy o KOWR oraz z art. 134b. ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, ze zm.), Krajowy Ośrodek pełni funkcję instytucji pośredniczącej i beneficjenta. Instytucją zarządzającą programem jest Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

³ Dz. Urz. UE L72 z 12.03.2014, str.1.

Zadania delegowane⁴ z ARiMR w ramach Wspólnej Polityki Rolnej obejmowały:

- realizację dwóch poddziałań w ramach działania 3. „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
- wspieranie realizacji branżowych i międzybranżowych programów promocyjnych lub informacyjnych w ramach mechanizmu WPR („Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”),
- realizowanie „Programu dla szkół”,
- wspieranie rynku produktów pszczelich,
- prowadzenie interwencyjnych zakupów i sprzedaży wybranych towarów rolno-spożywczych,
- realizowanie dopłat do prywatnego przechowywania towarów rolno-spożywczych.

Krajowy Ośrodek jako partner Ministra Przedsiębiorczości i Technologii⁵ realizował poddziałanie 3.3.2. „Promocja gospodarki w oparciu o polskie marki produktowe – Marka Polskiej Gospodarki – Brand” w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój na lata 2014–2020 wspierając mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa w działaniach promocyjnych.

Roczny plan finansowy KOWR na 2019 r. określony w tabeli 8 załącznika nr 11 do ustawy budżetowej na rok 2019 z dnia 16 stycznia 2019 r.⁶ (dalej ustawa budżetowa na rok 2019) obejmował przychody, koszty funkcjonowania KOWR oraz koszty związane z realizacją zadań. Koszty finansowane były z środków Zasobu WRSP i dotacji celowych, przekazywanych KOWR przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach części 33 – Rozwój wsi, przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z części 44 – Zabezpieczenie społeczne oraz Ministra Przedsiębiorczości i Technologii z części 20 – Gospodarka.

W ramach planu finansowego na 2019 r. KOWR zrealizował przychody w wysokości 598 546,2 tys. zł, tj. 97,8% kwoty ujętej w planie po zmianach wynoszącej 612 243 tys. zł i poniósł koszty w wysokości 327 970 tys. zł, tj. 57,3% kwoty ujętej w planie po zmianach⁷.

Na realizację PO PŻ 2014–2020 finansowanego z budżetu Unii Europejskiej, który nie był ujęty w planie finansowym KOWR, została wydatkowana kwota 266 134 tys. zł.

Roczny plan finansowy Zasobu WRSP będący załącznikiem nr 11 (tabela 8) do ustawy budżetowej na rok 2019 obejmował przychody, koszty funkcjonowania KOWR, koszty gospodarowania mieniem Zasobu WRSP oraz koszty zasilenia Funduszu Rekompensacyjnego.

Zrealizowane w ramach planu finansowego Zasobu WRSP przychody wyniosły 1 173 451,1 tys. zł, tj. 96,2% planu po zmianach (1 219 300 tys. zł), a koszty – 1 230 036,7 tys. zł, tj. 95,3% planu po zmianach (1 290 974 tys. zł).

⁴ Zadania, które ARiMR deleguje KOWR, są określone w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 1505) i realizowane na podstawie umów zadań delegowanych zawartych w dniu 28 maja 2015 r. oraz w dniu 1 września 2017 r.

⁵ Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Rozwoju (Dz. U. poz. 2291) uchylono rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2018 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii (Dz. U. poz. 102).

⁶ Dz. U. poz. 198.

⁷ Według skorygowanych sprawozdań Rb-35 i Rb-40 za IV kwartał 2019 r. sporządzonych w dniu 27 kwietnia 2020 r., tj. po zakończeniu kontroli NIK w dniu 10 kwietnia 2020 r., przychody KOWR wyniosły 600 948 tys. zł, a koszty 330 345,3 tys. zł. Przychody Zasobu WRSP wyniosły 1 171 481,2 tys. zł, a koszty 1 204 970,4 tys. zł.

W związku ze zmianą art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa⁸, wprowadzoną art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego oraz niektórych innych ustaw⁹, umożliwiono finansowanie środkami Zasobu WRSP – obok m.in. kosztów funkcjonowania Centrali i oddziałów terenowych KOWR – wszystkich zadań KOWR, o których mowa w art. 9 ust. 2 ustawy o KOWR.

Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. odstąpiono od badania systemu rachunkowości i ksiąg rachunkowych KOWR oraz Zasobu WRSP.

Kontrola wykonania w 2019 r. planów finansowych KOWR i Zasobu WRSP oraz realizacji przez KOWR zadań finansowanych z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁰ (dalej ustawa o NIK).

⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 396, ze zm.

⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1080.

¹⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm.

2. OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego KOWR w 2019 r. oraz realizację zadań finansowanych z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia w formie opisowej¹¹ wykonanie planu finansowego Zasobu WRSP w 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego na 2019 r. Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz realizację zadań finansowanych z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej.

W 2019 r. zrealizowane przychody w kwocie 598 546,2 tys. zł umożliwiły realizację zadań związanych z funkcjonowaniem KOWR, w tym finansowanych z dotacji celowych. Badanie należności KOWR w łącznej kwocie 10 905,2 tys. zł, stanowiącej 96,2% należności przeterminowanych na koniec 2019 r. nie wykazało nieprawidłowości. Krajowy Ośrodek prowadził czynności zmierzające do wyegzekwowania tych należności na drodze postępowania sądowego lub postępowania egzekucyjnego.

W wyniku kontroli próby kosztów bieżących i wydatków majątkowych w łącznej wysokości 31 750,1 tys. zł, tj. 9,7% zrealizowanych przez KOWR kosztów ogółem w ramach planu finansowego stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie o finansach publicznych i w aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego lub niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Koszty poniesione zostały na realizację zadań ustawowych. W rezultacie wydatkowania środków osiągnięto cele prowadzonej działalności określone w planie finansowym w układzie zadaniowym.

W wyniku kontroli 16,1% wydatków pochodzących z budżetu państwa i budżetu środków europejskich zrealizowanych przez KOWR w ramach PO PŻ 2014–2020 (42 962,4 tys. zł) stwierdzono, że zbadane wydatki dokonywane były zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Pozytywną ocenę uzasadnia także fakt, że prawidłowo gospodarowano wolnymi środkami KOWR.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdania za 2019 r. z wykonania planu finansowego KOWR, sprawozdania za IV kwartał 2019 r. w zakresie operacji finansowych oraz sprawozdanie z wykonania planu finansowego agencji wykonawczej w układzie zadaniowym.

Sprawozdania zostały sporządzone prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

Sprawozdania zostały sporządzone w terminie, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej¹², sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹³ oraz sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym¹⁴, a także prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

W 2019 r. prawidłowo realizowano przychody Zasobu WRSP oraz prawidłowo gospodarowano wolnymi środkami Zasobu WRSP. Najwyższa Izba Kontroli

¹¹ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

¹² Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1393, ze zm.).

¹³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773).

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 704).

zwraca uwagę na utrzymanie w 2019 r. tendencji z lat ubiegłych 2016–2018 realizowania dochodów budżetowych w części 33 – Rozwój wsi, z tytułu nadwyżki środków finansowych Zasobu WRSP, w kwotach znacznie wyższych od dochodów prognozowanych w ustawach budżetowych. Nadwyżka środków finansowych Zasobu WRSP została wykonana w 2019 r. w kwocie 405 425,2 tys. zł, co stanowi 1004,7% planu finansowego Zasobu WRSP ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2019 (36 700 tys. zł).

Ocena wykonania planu finansowego Zasobu WRSP w 2019 r. została obniżona wobec stwierdzonych nieprawidłowości polegających na tym, że nie wszystkie standardy kontroli zarządczej były przestrzegane w KOWR, a tym samym nie zapewniono funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie udzielania poręczeń i gwarancji, a ponadto stwierdzono zaciąganie zobowiązań niemających pokrycia w planie finansowym Zasobu WRSP, niecelowe działanie polegające na wyrażeniu zgody na sprzedaż produktów stanowiących zastaw rejestrowy KOWR poniżej wartości ustalonej w umowie zastawu o 3592,2 tys. zł oraz błędne sporządzanie sprawozdań Zasobu WRSP.

Nieprawidłowości w sprawozdaniach Zasobu WRSP dotyczyły sprawozdania Rb-35 za IV kwartał 2019 r. gdzie zawyżono zobowiązania o kwotę 43 073,9 tys. zł i sprawozdania Rb-40 za IV kwartał 2019 r., w którym zawyżono koszty gospodarowania mieniem Zasobu o kwotę 271,3 tys. zł. Ponadto w sprawozdaniu Rb-Z za IV kwartał 2019 r. zawyżono o kwotę 7,6 tys. zł zobowiązania wymagalne wobec wierzycieli krajowych wykazanych w kolumnie 7 i zaniżono o 80 zł zobowiązania z tytułu odsetek od zobowiązań wymagalnych. Natomiast w sprawozdaniu Rb-N za IV kwartał 2019 r. zaniżono wartość należności wymagalnych: od przedsiębiorstw niefinansowych wykazaną w kolumnie 12 o kwotę 1436,1 tys. zł, od gospodarstw domowych wykazaną w kolumnie 13 o kwotę 640,1 tys. zł. Ponadto w sprawozdaniu Rb-N za IV kwartał 2019 r. zaniżono wartość należności wymagalnych z tytułu dostaw i usług: od przedsiębiorstw niefinansowych wykazaną w kolumnie 12 o kwotę 747,4 tys. zł, od gospodarstw domowych wykazaną w kolumnie 13 o kwotę 92,6 tys. zł. Stosowany w KOWR system kontroli zarządczej w zakresie sporządzania sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań dotyczących operacji finansowych Zasobu WRSP nie zapewniał prawidłowości ich sporządzenia.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdanie z realizacji wydatków Zasobu WRSP w układzie zadaniowym (Rb-BZ2) oraz sprawozdanie uzupełniające o stanie zobowiązań za rok 2019 według tytułów dłużnych w zakresie Zasobu WRSP (Rb-UZ). Sprawozdania te zostały sporządzone terminowo i stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym, a także prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania planów finansowych KOWR i Zasobu WRSP stanowi załącznik nr 6.1 do niniejszej Informacji.

3. UWAGA I WNIOSKI

Dyrektor Generalny KOWR

W związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi w realizacji przez KOWR zadań w obszarze udzielania poręczeń i gwarancji, Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na potrzebę:

- 1) dostosowania systemu kontroli zarządczej do zakresu realizowanych zadań związanych z udzielaniem pomocy w formie poręczeń i gwarancji w celu zapewnienia prawidłowości działań w tym zakresie;
- 2) zaciągania zobowiązań w wielkościach ujętych w planie finansowym oraz na cele wskazane w tym planie;
- 3) racjonalności działań w zakresie prowadzenia gospodarki majątkowej w szczególności dotyczących udzielanych poręczeń i gwarancji.

Ponadto, wobec stwierdzonych nieprawidłowości w sporządzaniu sprawozdań budżetowych i sprawozdań dotyczących operacji finansowych Zasobu WRSP za 2019 r. i zajętych stanowisk w tym zakresie w wyniku kontroli przeprowadzonych za lata 2017–2018¹⁵, Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na konieczność wzmocnienia systemu kontroli zarządczej z uwzględnieniem mechanizmów zapobiegających nieprawidłowościom zidentyfikowanym w obszarze sporządzania sprawozdań Zasobu WRSP.

¹⁵ Informacja o wynikach kontroli wykonania w 2017 r. planów finansowych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (nr ewid. 76/2018/P/18/001/KRR) oraz Informacja o wynikach kontroli wykonania w 2018 r. planów finansowych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz realizacji zadań finansowanych z udziałem środków budżetu Unii Europejskiej (nr ewid. 69/2019/P/19/001/KRR).

4. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANÓW FINANSOWYCH KRAJOWEGO OŚRODKA WSPARCIA ROLNICTWA I ZASOBU WŁASNOŚCI ROLNEJ SKARBU PAŃSTWA ORAZ REALIZACJI ZADAŃ FINANSOWANYCH Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW Z BUDŻETU UNII EUROPEJSKIEJ

4.1. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO KRAJOWEGO OŚRODKA WSPARCIA ROLNICTWA

Plan finansowy KOWR na 2019 r., określony w tabeli nr 8 załącznika nr 11 do ustawy budżetowej na rok 2019 z dnia 16 stycznia 2019 r., został trzykrotnie zmieniony stosownie do art. 21 ust. 5 ufp, tj. po otrzymaniu zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw finansów publicznych. Zmiany planu finansowego KOWR na 2019 r. nie powodowały zwiększenia zobowiązań ani pogorszenia wyniku finansowego KOWR, stosownie do art. 21 ust. 6 ufp.

W planie finansowym KOWR na 2019 r. nie zostały ujęte środki finansowe przekazywane KOWR przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z części 44 – Zabezpieczenie społeczne na realizację zadań w ramach PO PŻ 2014–2020 dla Operacji – I zakup żywności w procedurze zamówień publicznych i Operacji II – dystrybucja żywności wraz ze środkami towarzyszącymi. Kwota planowanych (po zmianach) wydatków na ten cel na 2019 r. wyniosła 276 254,1 tys. zł.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że w pkt 22 ppkt 12 załącznika 48 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej¹⁶, w objaśnieniach do formularza PF-OSPR stanowiącego wzór planu finansowego agencji wykonawczej wskazano, że plan finansowy nie obejmuje środków przeznaczonych na współfinansowanie i finansowanie projektów realizowanych z udziałem środków budżetu Unii Europejskiej wyłącznie w przypadku ARiMR. W przepisach prawa nie określono, aby wyżej wymienione środki zostały wyłączone z planu finansowego KOWR, tak jak w przypadku ARiMR.

W 2019 r. w KOWR podjęto działania mające na celu uwzględnienie środków PO PŻ 2014–2020 dla Operacji I i II w planie finansowym KOWR na 2019 r. W dniu 10 kwietnia 2019 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zgłaszając uwagi do projektu pierwszej zmiany planu finansowego KOWR z dnia 5 kwietnia 2019 r., wskazał, że środki przekazywane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na realizację PO PŻ 2014–2020 na współfinansowanie i finansowanie projektów realizowanych z udziałem środków z budżetu UE powinny być ujęte w planie finansowym KOWR, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa przygotował projekt zmiany planu finansowego na 2019 r. uwzględniający środki PO PŻ 2014–2020 i w dniu 30 kwietnia 2019 r. wystąpił do MRPiPS o potwierdzenie prawidłowości ujęcia w projekcie zmiany planu finansowego KOWR wydatków na ww. cel. W dniu 22 maja 2019 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR (dalej również DG KOWR) wystąpił do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o doprecyzowanie sposobu ujmowania środków PO PŻ 2014–2020 w planie finansowym (nie otrzymał odpowiedzi). Następnie przy piśmie z dnia 27 czerwca 2019 r., DG KOWR przedstawił Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi skorygowany projekt zmiany planu finansowego KOWR na 2019 r., który nie uwzględniał ww. środków PO PŻ 2014–2020. W piśmie tym poinformowano Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi „że zgodnie z ustaleniami roboczymi środki przekazywane przez Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej na realizację Programu Operacyjnego Pomocy Żywnościowej 2014–2020 na zakup żywności (Operacja I) wydatki administracyjne, za koszty transportu, magazynowania i środki towarzyszące ponoszone przez organizacje pożytku publicznego OPO (Operacja II), będą ujęte w planach finansowych KOWR od 2020 r.”.

Środki na ww. cel zostały ujęte w planie finansowym KOWR na 2020 r. stanowiącym załącznik 11 (tabela 8) do ustawy budżetowej na rok 2020 z dnia 14 lutego 2020 r.¹⁷

¹⁶ Dz. U. poz. 1154.

¹⁷ Dz. U. poz. 571.

4.1.1. WYKONANIE PLANU PRZYCHODÓW

W planie finansowym KOWR zawartym w tabeli 8 załącznika nr 11 do ustawy budżetowej na rok 2019, przychody KOWR określono na kwotę 607 026 tys. zł.

Przychody KOWR w 2019 r. wyniosły 598 546,2 tys. zł i były niższe o 2,2% od kwoty ujętej w planie po zmianach wynoszącej 612 243 tys. zł, a w porównaniu do 2018 r. (336 342,8 tys. zł) były wyższe o 78%, tj. o 262 203,4 tys. zł. Znaczny wzrost kwoty przychodów w stosunku do 2018 r. spowodowany był wyższymi przychodami KOWR pochodzącymi ze środków Zasobu WRSP. W 2019 r. przychody te wyniosły 563 355 tys. zł i były wyższe o 328 372 tys. zł, tj. o 139,7% od przychodów z tego tytułu, zrealizowanych w 2018 r. (234 983 tys. zł). W 2019 r. otrzymanie przez KOWR wyższych środków z Zasobu WRSP, w stosunku do 2018 r. było spowodowane zmianą art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, wprowadzoną art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego oraz niektórych innych ustaw. Powyższa zmiana przepisów umożliwiła finansowanie środkami Zasobu WRSP – obok m.in. kosztów funkcjonowania Centrali i oddziałów terenowych KOWR – wszystkich zadań KOWR, o których mowa w art. 9 ust. 2 ustawy o KOWR. W szczególności, środki Zasobu WRSP miały być wykorzystane w 2019 r. na realizację zadań określonych w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne¹⁸ (dalej ustawa o restrukturyzacji zadłużenia). Na ten cel w planie finansowym (po zmianach) ujęto kwotę 193 300 tys. zł.

Przychody KOWR z tytułu środków z Zasobu WRSP stanowiły 94,1% łącznych przychodów KOWR w 2019 r.

Drugą co do wielkości pozycją przychodów były dotacje celowe z budżetu państwa w kwocie 20 175 tys. zł, które stanowiły 3,4% zrealizowanych przychodów ogółem. Przychody z tego tytułu były niższe o 18,5% od kwoty ujętej w planie po zmianach (24 761 tys. zł). Nie miało to wpływu na realizację zadań wskazanych w zakresach rzeczowych umów na dotacje celowe. W porównaniu z 2018 r. poziom finansowania zadań środkami z dotacji był niższy o 74,1%, co wynikało głównie ze zmiany przepisów prawa umożliwiających finansowanie zadań KOWR również ze środków Zasobu WRSP. KOWR w 2019 r. nie otrzymał dotacji celowej na realizację wydatków majątkowych oraz dotacji podmiotowej, które w roku 2018 r. wyniosły łącznie 61 605,5 tys. zł.

W 2019 r. dotacje celowe w wysokości 20 175 tys. zł przeznaczone zostały na:

- realizację zadań krajowych – 10 510,8 tys. zł,
- pomoc techniczną w ramach PROW 2014–2020 w celu wsparcia procesu wdrażania działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” – 3 119,1 tys. zł,
- pomoc techniczną związaną z realizacją PO PŻ 2014–2020 – 4 549,7 tys. zł,
- projekt „Promocja gospodarki w oparciu o polskie marki produktowe – Marka Polskiej Gospodarki – Brand poddziałania 3.3.2. Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój na lata 2014–2020” – 1 995,4 tys. zł.

Dotacje celowe na realizację zadań krajowych przekazał KOWR Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach części 33 – Rozwój wsi. Dotacje celowe na realizację pomocy technicznej w ramach PO PŻ 2014–2020 KOWR otrzymał od Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z części 44 – Zabezpieczenie społeczne, a dotacje na realizację zadań w ramach PO IR 2014–2020 przekazał Minister Przedsiębiorczości i Technologii z części 20 – Gospodarka.

W 2019 r. KOWR uzyskał również przychody z prowadzonej działalności w wysokości 5840,5 tys. zł, tj. w kwocie o 965,5 tys. zł (o 19,8%) wyższej niż określono w planie po zmianach (4875 tys. zł), głównie ze względu na wyższe niż planowano przychody z tytułu obsługi funduszy promocji oraz podnajmu części powierzchni biurowej Centrali KOWR.

Ponadto w 2019 r. Krajowy Ośrodek otrzymał z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju kwotę 3006,5 tys. zł na projekt „Platforma Żywnościowa” realizowany w ramach programu badań naukowych i prac rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków” – Gospostrateg.

Zgodnie z danymi ujętymi w sprawozdaniu Rb-40 z wykonania planu finansowego KOWR, na koniec grudnia 2019 r., należności netto wyniosły 2645,9 tys. zł i były o 2,7% wyższe od należności na koniec 2018 r. (2577,5 tys. zł).

¹⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 33.

Należności na koniec 2019 r. obejmowały należności krótkoterminowe w kwocie 634,1 tys. zł m.in. z tytułu kar i odszkodowań, nadpłat pochodnych od wynagrodzeń, nadpłat wynikających z rozliczeń czynszu, rezerwacji powierzchni wystawienniczych oraz kar pieniężnych nakładanych na producentów biokomponentów i biopaliw ciekłych. Należności długoterminowe wyniosły 2011,8 tys. zł i stanowiły głównie depozyt gwarancyjny w związku z najmem siedzib Centrali i oddziałów terenowych KOWR.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. odpisy aktualizujące należności wyniosły 11 225 tys. zł, a kwota należności brutto – 13 871 tys. zł.

Należności przeterminowane według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. wyniosły 11 338,2 tys. zł (tj. 81,7% należności brutto KOWR na koniec 2019 r.) i były wyższe o 176,5 tys. zł (tj. o 1,6%) od zaległości na koniec 2018 r. (11 161,7 tys. zł). Kwota należności odzyskanych w 2019 r. wyniosła 854,7 tys. zł i była wyższa o 24,7% od kwoty odzyskanej w 2018 r. (685,4 tys. zł). Nie wystąpiły przypadki przedawnień należności.

Szczegółowym badaniem objęto należności od 20 dłużników w łącznej kwocie 10 905,2 tys. zł, co stanowiło 96,2% należności przeterminowanych na koniec 2019 r. W 2019 r. odzyskano z tego tytułu 450,5 tys. zł. KOWR prowadził systematyczne działania w celu wyegzekwowania należności lub ich zabezpieczenia, stosując w tym zakresie przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji¹⁹ lub ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego²⁰ (dalej k.p.c.).

W 2019 r. nie wystąpiły przypadki umarzania, odraczania, ani rozkładania na raty należności pieniężnych, nie toczyły się również postępowania w tym zakresie.

Dane dotyczące wykonania planu przychodów KOWR przedstawiono w załączniku nr 6.2 do Informacji.

4.1.2. WYKONANIE PLANU KOSZTÓW

W planie finansowym KOWR zawartym w tabeli 8 załącznika nr 11 do ustawy budżetowej na rok 2019, koszty KOWR określono na kwotę 588 805 tys. zł.

Poniesione przez KOWR, w 2019 r., koszty ogółem wyniosły 327 970 tys. zł i były niższe o 244 881 tys. zł (o 42,7%) od kwoty ujętej w planie po zmianach wynoszącej 572 851 tys. zł oraz stanowiły 105,4% wykonania w 2018 r. (311 054,2 tys. zł). Niższe koszty, w porównaniu do planu po zmianach, były głównie wynikiem zrealizowania na niskim poziomie kosztów zadania związanego z restrukturyzacją zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne oraz uzyskania oszczędności w wyniku przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

Wzrost kosztów ogółem, w stosunku do 2018 r., o 16 915,8 tys. zł był związany głównie ze wzrostem wynagrodzeń oraz pochodnych od tych wynagrodzeń (łącznie o 15 264,3 tys. zł, tj. o 4,9% w stosunku do 2018 r.).

Ponadto w 2019 r. KOWR realizował wydatki, które nie wygasły z końcem 2018 r. Łączna kwota dotacji przewidziana na ten cel wyniosła 1900 tys. zł i została zrealizowana w wysokości 1844,7 tys. zł (tj. w 97,1%). Wykonanie wydatków, które nie wygasły z końcem 2018 r. zostało szerzej opisane w dalszej części niniejszego punktu 4.1.2. Informacji.

W strukturze kosztów ogółem, zrealizowanych w 2019 r., udział miały: koszty funkcjonowania Krajowego Ośrodka (94,4%), koszty realizacji zadań (5,5%) i pozostałe koszty (0,1%).

Koszty funkcjonowania KOWR wynoszące 309 652,9 tys. zł były o 47 021,1 tys. zł (tj. o 13,2%) niższe od kwoty ujętej w planie po zmianach (356 674 tys. zł) i wyższe o 15 763,3 tys. zł (tj. o 5,4%) od poniesionych w 2018 r. (293 889,6 tys. zł). Niższe wykonanie kosztów, w porównaniu do planu po zmianach, spowodowane było przede wszystkim zrealizowaniem niższych kosztów w następujących pozycjach:

- wynagrodzenia wraz z pochodnymi od wynagrodzeń; koszty wykonano w wysokości 210 163,1 tys. zł, tj. 92,2% kwot na ten cel ujętych w planie po zmianach (227 920 tys. zł);
- usługi obce – koszty te wykonano w wysokości 62 852,9 tys. zł, tj. 86,6% kwoty ujętej w planie po zmianach (72 540 tys. zł); niższe wykonanie było spowodowane uzyskaniem oszczędności w wyniku przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na usługi

¹⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1438, ze zm.

²⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.

pocztowe i kurierskie, a także na obsługę serwisową samochodów oraz przedłużającymi się postępowaniami o udzielenie zamówienia publicznego, a w konsekwencji opóźnieniami w realizacji umów dotyczących m.in. naprawy samochodów, sprzętania oraz usług dotyczących serwisu urządzeń biurowych;

- materiały i energia – 9776,9 tys. zł (tj. 64,9% kwoty ujętej w planie po zmianach w wysokości 15 069 tys. zł);
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 953,5 tys. zł (tj. 9,8% kwoty ujętej w planie po zmianach w wysokości 9699 tys. zł); niższe wykonanie było następstwem przedłużających się postępowań sądowych w sprawie o odszkodowania dla pracowników zniesionych agencji (ARR i ANR).

W 2019 r. siedziba Centrali KOWR mieściła się w budynku przy ul. Karolkowej 30 w Warszawie, przy czym w dyspozycji Centrali pozostawały pomieszczenia biurowe znajdujące się w budynku przy ul. Inflanckiej 4 (dawna siedziba Centrali byłej Agencji Nieruchomości Rolnych). Umowa najmu pomieszczeń biurowych w budynku przy ul. Inflanckiej obowiązuje do 31 marca 2022 r. Krajowy Ośrodek nie rozwiązał tej umowy, przed końcem terminu jej obowiązywania, gdyż nie jest to korzystnym rozwiązaniem dla KOWR. Postanowienia tej umowy zobowiązują bowiem do zapłacenia przez KOWR wszystkich kosztów związanych z najmem przedmiotowej powierzchni (tj. czynszu oraz opłat eksploatacyjnych) do dnia 31 marca 2022 r. w kwocie około 12,8 mln zł oraz dodatkowych kosztów poniesionych przez wynajmującego na prace adaptacyjne powierzchni w kwocie około 5 mln zł, niezależnie od daty zerwania tej umowy. W celu ograniczenia kosztów KOWR podejmuje zatem działania dotyczące podnajmu pomieszczeń biurowych przy ul. Inflanckiej (prowadzone w porozumieniu z wynajmującym, gdyż umowa najmu nie pozwala na jej podnajem bez zgody wynajmującego), które nie przyniosły pożądanych efektów. W 2019 r. za wynajem i utrzymanie pomieszczeń biurowych w obu budynkach, KOWR poniósł koszty (brutto) w łącznej wysokości 17 979,4 tys. zł, z tego za budynek przy ul. Inflanckiej – 6940 tys. zł, a przy ul. Karolkowej – 11 039,4 tys. zł. W związku z podnajęciem części powierzchni w obu budynkach koszty ogółem były niższe o kwotę 765,5 tys. zł i wyniosły 17 213,9 tys. zł.

Koszty realizacji zadań wyniosły 18 100,5 tys. zł i były o 193 557,5 tys. zł (tj. 91,4%) niższe od kwoty ujętej w planie po zmianach (211 658 tys. zł) oraz wyższe o 4305,9 tys. zł (tj. 31,2%) od poniesionych w 2018 r. (13 794,6 tys. zł). Niższa realizacja planu po zmianach była głównie efektem niskiego wykonania kosztów zadań KOWR określonych w ustawie o restrukturyzacji zadłużenia w wysokości 154,7 tys. zł, tj. na poziomie 0,1% kwoty planu po zmianach (193 300 tys. zł). Zagadnienie szczegółowo opisano w pkt 4.4 Informacji.

Wydatki majątkowe zostały zrealizowane w kwocie 14 591,8 tys. zł, tj. 35,5% kwoty ujętej w planie po zmianach (41 151 tys. zł) i były o 3187,8 tys. zł (o 28%) wyższe od wydatków poniesionych w 2018 r. (11 404 tys. zł). Wydatki te były sfinansowane ze środków pochodzących z Zasobu WRSP. Przyczyną niższego wykonania wydatków majątkowych w stosunku do planu po zmianach było m.in.:

- przesunięcie w terminie zakupu nieruchomości przeznaczonej na siedzibę OT KOWR w Białymstoku w związku ze zmianą koncepcji uzyskania na ten cel nieruchomości, w planie po zmianach ujęto na ten cel kwotę 15 000 tys. zł;
- przesunięcie terminu budowy systemu informatycznego do zarządzania przedsiębiorstwem (ERP ang. Enterprise Resource Planning), ze względu na konieczność przeprowadzenia analiz odnośnie do funkcjonalności takiego systemu (w planie po zmianach ujęto na ten cel kwotę 6500 tys. zł);
- przesunięcie terminu wyboru wykonawcy w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na budowę nowej siedziby OT KOWR w Szczecinie; opóźnienie powstało z powodu zmiany koncepcji architektonicznej dokonanej w trakcie ogłoszonego przetargu, co spowodowało zmiany realizacji kolejnych etapów tej inwestycji (w 2019 r. wydatkowano na ten cel kwotę 1831,7 tys. zł, tj. 42,7% środków ujętych w planie po zmianach w wysokości 4294 tys. zł);
- przesunięcie terminu przejęcia nieruchomości na siedzibę OT KOWR w Koszalinie, w planie po zmianach ujęto na ten cel kwotę 950 tys. zł;
- zmiany terminu wyboru wykonawcy w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na dostosowanie budynku siedziby OT KOWR w Lublinie do wymogów przeciwpożarowych (w 2019 r. wydatkowano na ten cel kwotę 1,5 tys. zł, tj. 0,2% środków ujętych w planie po zmianach w wysokości 699 tys. zł).

Przeciętne zatrudnienie w KOWR w 2019 r., w przeliczeniu na etaty, wyniosło 1936 osób, co stanowiło 94% planowanego poziomu zatrudnienia (2060 etatów). Przeciętne wynagrodzenie w 2019 r. wyniosło 7559 zł i wzrosło o 584 zł (tj. o 8,4%) w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia w 2018 r. (6975 zł). Koszty wynagrodzeń osobowych zostały zrealizowane w wysokości 175 596,3 tys. zł, tj. 93% planu po zmianach (189 036 tys. zł) i były wyższe o 12 984 tys. zł (tj. o 8%) od kosztów tego rodzaju poniesionych w 2018 r. (162 612,3 tys. zł). W 2019 r. zatrudnienie w KOWR wzrosło o cztery etaty.

W związku z optymalizacją zatrudnienia przeprowadzoną w ramach reformy administracji rolnej polegającej na zniesieniu ARR i ANR, w miejsce których utworzono Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa – w 2019 r. z tytułu niezgodnego z prawem wygaszenia stosunków pracy 22 byłym pracownikom zniesionych agencji, KOWR wypłacił odszkodowania w łącznej kwocie 359,4 tys. zł, a za naruszenie zasad równego traktowania 12 byłym pracownikom wypłacił – 89,5 tys. zł. Ponadto ośmiu pracownikom wypłacono wynagrodzenia w wysokości 692,9 tys. zł z tytułu innych wyroków sądowych. W 2019 r. do KOWR wpłynęło osiem pozwów od byłych pracowników agencji, a 90 spraw sądowych wynikających z reformy administracji rolnej pozostaje w toku (wartość sporu wynosi 4689 tys. zł)²¹.

Szczegółowym badaniem objęto próbę kosztów bieżących i wydatków majątkowych KOWR w kwocie 33 516 tys. zł. Próba kosztów bieżących w wysokości 27 333,2 tys. zł, stanowiła 23,4% podlegających badaniu kosztów bieżących KOWR (116 723 tys. zł). Próba wydatków majątkowych w kwocie 6182,8 tys. zł stanowiła 42,4% wydatków majątkowych poniesionych w 2019 r. przez KOWR (14 591,8 tys. zł). Zgodnie z założeniami kontroli budżetu państwa w 2019 r., ze szczegółowego badania wydatków wyłączono grupę wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych, wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi, wpłaty na PFRON, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, amortyzację oraz koszty poniżej 500 zł²².

Próba wylosowana za pomocą metody monetarnej MUS odpowiadała 80 zapisom księgowym na kwotę 31 750,1 tys. zł, z tego w grupie kosztów bieżących – 73 zapisom księgowym na łączną kwotę 27 195,3 tys. zł oraz w grupie wydatków majątkowych – siedmiu zapisom na łączną kwotę 4554,8 tys. zł.

Ponadto dobrano celowo 20 zapisów księgowych o wartości 1765,9 tys. zł, z tego pięć zapisów dotyczących kosztów bieżących w kwocie 137,9 tys. zł (doboru dokonano ze względu na podlegające szczegółowemu badaniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego) oraz 15 zapisów dotyczących wydatków majątkowych w kwocie 1628 tys. zł (doboru dokonano ze względu na najwyższe kwoty zrealizowanych wydatków).

Próba kosztów bieżących w łącznej kwocie 27 333,2 tys. zł obejmowała 73 zapisy księgowe wylosowane z zastosowaniem metody monetarnej na kwotę 27 195,3 tys. zł stanowiące 99,5% badanej próby, a także pięć zapisów księgowych dobranych celowo w wysokości 137,9 tys. zł, tj. 0,5% badanej próby.

W ramach badanej próby kosztów bieżących, kwota 26 527,2 tys. zł stanowiła koszty sfinansowane ze środków otrzymanych z Zasobu WRSP, 480 tys. zł ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, 259 tys. zł z dotacji otrzymanej przez KOWR z części 20 – Gospodarka na realizację projektu PO IR 2014–2020 oraz 67 tys. zł z dotacji na pomoc techniczną w ramach PO PŻ 2014–2020 otrzymaną z części 44 – Zabezpieczenie społeczne.

Próba dotycząca wydatków majątkowych w łącznej kwocie 6182,8 tys. zł obejmowała siedem zapisów wylosowanych z zastosowaniem metody monetarnej na kwotę 4554,8 tys. zł stanowiącą 73,7% badanej próby, a 15 zapisów księgowych dobranych celowo na kwotę 1628 tys. zł, tj. 26,3% badanej próby. Badane wydatki majątkowe w kwocie 6182,8 tys. zł były sfinansowane ze środków Zasobu WRSP.

²¹ Reforma administracji rolnej polegającej na zniesieniu ARR oraz ANR i powstaniu KOWR była przedmiotem kontroli przeprowadzonej przez NIK „Zmiany w organizacji i funkcjonowaniu administracji rolnej” (nr ewid. 71/2019/P/18/045/KRR). Z Informacji tej wynika m.in., że wprowadzanie reformy administracji rolnej bez przeprowadzenia rzetelnych analiz wskazujących na brak efektywności działania likwidowanych Agencji Rynku Rolnego i Agencji Nieruchomości Rolnych, skutkowało niewystarczającym przygotowaniem organizacyjnym Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa do wykonywania zadań przejętych od zniesionych agencji. W konsekwencji przyjęto błędne założenia dotyczące zatrudnienia i dokonano nadmiernej redukcji liczby pracowników, bez powiązania ich z zadaniami nałożonymi na Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. NIK stwierdziła, że nie wskazano kryteriów przyjmowania pracowników do KOWR i nie uregulowano kwestii ochrony przed zwolnieniem osób w szczególnej sytuacji życiowej, np. w wieku przedemerytalnym czy kobiet w ciąży.

²² Badaniem objęto również próbę wydatków na PO PŻ 2014–2020 i jedno zamówienie publiczne finansowane z tych środków. Z uwagi jednak na nieobjęcie tych środków planem finansowym KOWR, ustalenia w zakresie badania próby oraz zamówienia publicznego zostały opisane w pkt 4.4 niniejszej Informacji.

Stwierdzono, że skontrolowane koszty i wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonane zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Wydatki były poniesione w sposób celowy i oszczędny, umożliwiając terminową realizację zadań, w wysokości i terminach wynikających z zaciągniętych zobowiązań. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zapłaceniem odsetek.

W ramach powyższej próby kosztów bieżących i wydatków majątkowych w wysokości ogółem 33 516 tys. zł nie stwierdzono nieprawidłowości pod względem wyłączenia zamówienia ze stosowania ustawy pzp oraz zastosowanego trybu udzielonego zamówienia publicznego.

W wyniku szczegółowej analizy dwóch zamówień publicznych na łączną kwotę wydatków – poniesionych w 2019 r. – w wysokości 10,9 tys. zł dotyczących:

- zakupu usługi dostępu do strony internetowej portalspozywczy.pl, tj. zamówienia wyłączonego ze stosowania ustawy na podstawie art. 4 pkt 8 ustawy pzp, którego kwota wydatków w 2019 r. wyniosła 3,5 tys. zł;
- zakupu usługi tłumaczeń pisemnych i ustnych, tj. zamówienia udzielonego w trybie zamówienia z wolnej ręki (art. 67 ust. 1 pkt 6 ustawy pzp), którego kwota wydatków w 2019 r. wyniosła 7,4 tys. zł;

nie stwierdzono przypadków naruszenia przepisów ustawy pzp oraz procedur wewnętrznych obowiązujących w KOWR w zakresie zamówień publicznych.

W przypadku czterech zamówień publicznych, których przedmiotem był zakup usług polegających na najmie powierzchni wystawienniczych na stoiska promocyjno-informacyjne podczas XXVIII Krajowej Wystawy Rolniczej w Częstochowie, Międzynarodowych Zawodów Jeździeckich Cavaliada 2019, Międzynarodowej Wystawy Rolniczej Agro Show w Bednarach oraz 42. Skierniewickiego Święta Kwiatów, Owoców i Warzyw, o wartości szacunkowej nieprzekraczającej równowartości kwoty określonej w art. 4 pkt 8 ustawy pzp, nie przeprowadzono właściwego sposobu szacowania wartości zamówienia. W czterech wnioskach o wszczęciu postępowań o udzielenie ww. zamówienia publicznego wskazano, że wartość zamówienia została ustalona wyłącznie w oparciu o ofertę podmiotu świadczącego usługę. Zgodnie z § 2 pkt 4 zarządzenia nr 20/2018/W Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 5 lutego 2018 r. w sprawie zasad udzielania zamówień publicznych w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa, szacunkową wartość zamówienia należało ustalić przy zastosowaniu jednej z metod: analizy cen rynkowych lub analizy wydatków ponoszonych na tego rodzaju zamówienia w okresie poprzedzającym moment szacowania wartości zamówienia.

Wobec nieodpowiedniego dokumentowania tych czynności od roku 2020, jak poinformował kontrolowany „(...) zapewnione zostanie stosowne, jednolite dokumentowanie należytej staranności przy wspólnej organizacji wydarzeń ze Spółkami KOWR”.

W 2019 r. na realizację skontrolowanych ww. zamówień KOWR wydatkował łącznie kwotę 136,6 tys. zł.

Dotacje przyznane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach części 33 – Rozwój wsi na realizację zadań krajowych wykorzystano w wysokości 10 510,8 tys. zł, co stanowiło 99,2% dotacji ujętych w planie po zmianach (10 600 tys. zł), z przeznaczeniem na:

- działania w zakresie wspierania rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą; środki z dotacji w wysokości 8350 tys. zł zostały wykorzystane w 100% planu po zmianach;
- działania w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych; środki z dotacji w wysokości 2000 tys. zł zostały wykorzystane w 100% planu po zmianach;
- wsparcie działań na rzecz odnawialnych źródeł energii w szczególności w rolnictwie – na ten cel wykorzystano dotację w kwocie 160,3 tys. zł, co stanowiło 80,2% planowanych środków na ten cel (200 tys. zł); powodem niższego wykonania planu były uzyskane oszczędności przy organizacji szkoleń promujących wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii; niewydatkowaną kwotę dotacji 39,7 tys. zł zwrócono w terminie na rachunek Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- realizację dopłat z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w ramach wniosków złożonych w 2017 r.; na ten cel wydatkowano dotacje w wysokości 0,5 tys. zł, tj. 1% planu po zmianach (50 tys. zł); niewykorzystanie środków finansowych w planowanej wysokości nastąpiło z powodu toczących się postępowań spadkowych i odwoławczych beneficjentów; niewydatkowaną kwotę 49,5 tys. zł zwrócono w terminie na rachunek MRiRW.

Dotacje celowe na finansowanie projektów z udziałem środków z budżetu UE zostały wykorzystane w wysokości 9664,2 tys. zł (w tym na współfinansowanie krajowe 1870,3 tys. zł), tj. 68,2% kwoty ujętej w planie po zmianach (14 161 tys. zł) i przekazane przez:

- Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z części 44 – Zabezpieczenie społeczne z przeznaczeniem na pomoc techniczną w ramach PO PŻ 2014–2020; w 2019 r. KOWR wydatkował na ten cel z dotacji celowych 4549,7 tys. zł (z tego z budżetu państwa w zakresie stanowiącym część refundowaną ze środków z budżetu UE – 3867,2 tys. zł i na współfinansowanie z budżetu krajowego 682,5 tys. zł), co stanowiło 78,8% zaplanowanych środków dotacji (5776 tys. zł); na rachunek MRPiPS zwrócono w terminie kwotę 1226,3 tys. zł;
- Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z części 33 – Rozwój wsi na wydatki w ramach pomocy technicznej PROW 2014–2020 w związku z realizacją przez KOWR działania „System jakości produktów rolnych i środków spożywczych”; w 2019 r. KOWR wydatkował na ten cel środki w wysokości 3119,1 tys. zł (z tego na finansowanie unijne 1984,7 tys. zł i na współfinansowanie z budżetu krajowego 1134,4 tys. zł), co stanowiło 65,4% zaplanowanych dotacji (4769 tys. zł); na rachunek MRiRW zwrócono w terminie kwotę 1650,4 tys. zł;
- Ministra Przedsiębiorczości i Technologii na realizację projektu w ramach podzadania 3.3.2. PO IR 2014–2020 pn. „Promocja gospodarki w oparciu o polskie marki produktowe – Marka Polskiej Gospodarki – Brand PO IR” w kwocie 1995,4 tys. zł, z tego na finansowanie z budżetu państwa (ze środków podlegających refundacji z budżetu UE) – 1942 tys. zł oraz na współfinansowanie krajowe – 53,4 tys. zł, co stanowiło 100% zaplanowanych dotacji na ten cel (1995,4 tys. zł).

Powodem niższego wykorzystania dotacji w stosunku do planu po zmianach były m.in. oszczędności uzyskane w wyniku przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego.

Rozliczenia dotacji przedłożone w terminie przez KOWR zostały zatwierdzone przez właściwych ministrów.

W 2019 r. KOWR realizował wydatki, które nie wygasły z końcem 2018 r. ujęte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2018 nie wygasają z upływem roku budżetowego²³. Wykonanie wydatków w tym zakresie wykazane zostało w części D planu finansowego KOWR na 2019 r. Plan w tym zakresie ustalono na kwotę 1900 tys. zł. Dotyczył on modernizacji i zakupu pierwszego wyposażenia nowej siedziby OT KOWR w Gorzowie Wlkp. Na zadanie to KOWR otrzymał dotację w ramach umowy z dnia 21 stycznia 2019 r. zawartej z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wydatki zrealizowano w kwocie 1844,7 tys. zł, tj. w 97,1% ustalonego planu w tym zakresie. Niewykorzystane środki w kwocie 55,3 tys. zł zostały zwrócone na rachunek MRiRW. Rozliczenie umowy zostało zatwierdzone przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 4 marca 2019 r.

Zgodnie z danymi ujętymi w sprawozdaniach Rb-35 i Rb-40 na dzień 31 grudnia 2019 r. stan zobowiązań KOWR wyniósł 268 258,3 tys. zł i był wyższy o 708,2% od zobowiązań na koniec 2018 r. (37 880,9 tys. zł). Główną pozycję zobowiązań na koniec 2019 r. stanowiła kwota nadwyżki środków finansowych naliczonej na dzień 31 grudnia 2019 r. w wysokości 263 019,2 tys. zł. Zgodnie z art. 41 ustawy z dnia 13 lutego 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2020²⁴ KOWR przekazał ARiMR – w terminie do dnia 31 marca 2020 r. – część nadwyżki w kwocie 43 000 tys. zł. W pozostałym zakresie nadwyżka ta podlega przekazaniu w 2020 r. na rachunek dochodów budżetowych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie ustalania nadwyżki środków finansowych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa²⁵.

Na koniec 2019 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne. W 2019 r. KOWR nie zaciągnął kredytów bankowych i pożyczek.

Dane dotyczące wykonania kosztów KOWR przedstawiono w załączniku nr 6.2 do Informacji.

²³ Dz. U. poz. 2346.

²⁴ Dz. U. poz. 278.

²⁵ Dz. U. poz. 1549.

4.2. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO ZASOBU WŁASNOŚCI ROLNEJ SKARBU PAŃSTWA

Plan finansowy Zasobu WRSP stanowił załącznik nr 11 (tabela nr 8) do ustawy budżetowej na rok 2019. Zmiany tego planu dokonano z zachowaniem zasad określonych w art. 21 ust. 5 ustawy o finansach publicznych, tj. po otrzymaniu zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw finansów publicznych. Wykonanie planu finansowego Zasobu WRSP w 2019 r. zaprezentowano na podstawie danych wynikających z korekt sprawozdań budżetowych Rb-35 i Rb-40 za IV kwartał 2019 r. sporządzonych w dniu 25 marca 2020 r.

4.2.1. WYKONANIE PLANU PRZYCHODÓW

W planie finansowym Zasobu WRSP zawartym w tabeli 8 załącznika nr 11 do ustawy budżetowej na rok 2019, przychody określono na kwotę 1 063 300 tys. zł.

W 2019 r. przychody ogółem Zasobu WRSP zostały zrealizowane w wysokości 1 173 451,1 tys. zł, były niższe o 3,8% (tj. o 45 848,9 tys. zł) od kwot ujętych w planie po zmianach (1 219 300 tys. zł) oraz wyższe o 0,1% od przychodów uzyskanych w 2018 r. (1 171 989,2 tys. zł) i stanowiły przychody własne.

W latach 2016–2019 głównymi pozycjami przychodów Zasobu WRSP były przychody ze sprzedaży mienia oraz odpłatnego korzystania z mienia.

W 2019 r. przychody ze sprzedaży mienia Zasobu oraz odpłatnego korzystania z tego mienia osiągnięte zostały w łącznej wysokości 885 028,3 tys. zł i stanowiły 75,4% przychodów ogółem.

W latach 2016–2019 nastąpił wzrost o 33,9% przychodów z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu WRSP, tj. z kwoty 384 417,9 tys. zł w 2016 r. do kwoty 514 588,3 tys. zł w 2019 r. Wzrastał również udział przychodów z tego tytułu w przychodach ogółem Zasobu WRSP z 27% w 2016 r. do 43,9% w 2019 r. Przychody z tytułu odpłatnego korzystania z mienia Zasobu stanowiły przychody z umów dzierżawy i najmu, z tytułu przekazania w zarząd i użytkowanie wieczyste, a także bezumownego użytkowania nieruchomości oraz ustanowienia służebności.

Przychody z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu WRSP zrealizowane w 2019 r. stanowiły 129,4% wielkości planu po zmianach (397 600 tys. zł).

Uzyskanie wyższych przychodów niż ujęte w planie po zmianach wynikało m.in. z:

- wyższej niż przyjęto do planu finansowego ZWRSP na 2019 r. ceny pszenicy (do planowania przyjęto cenę 68 zł/dt, wykonanie – średnia cena w roku 2019 ogłoszona przez GUS ukształtowała się na poziomie 74,20 zł/dt);
- osiągnięcia wyższych przychodów z użytkowania wieczystego, co było spowodowane wydaniem w 2019 r. części zaświadczeń potwierdzających przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności i niezrealizowaniem przychodów ze sprzedaży mienia z tego tytułu w wysokości planowanej;
- wzrostu naliczeń z tytułu bezumownego użytkowania nieruchomości Zasobu – zgodnie z art. 39b ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa naliczana jest 30-krotność wywoławczej wysokości czynszu (wcześniej była to 5-krotność).

Przychody ze sprzedaży mienia Zasobu WRSP zmniejszyły się w latach 2016–2019 o 378 740,7 tys. zł, tj. z kwoty 749 180,7 tys. zł do 370 440 tys. zł.

Zasadniczą przyczyną obniżenia przychodów ze sprzedaży mienia było wejście w życie ustawy z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw²⁶ (dalej ustawa o wstrzymaniu sprzedaży).

Udział przychodów ze sprzedaży mienia w przychodach ogółem Zasobu WRSP zmalał z 52,76% w 2016 r. do 31,6% w 2019 r. Przychody ze sprzedaży mienia Zasobu WRSP w 2019 r. wyniosły 370 440 tys. zł i były niższe o 198 660 tys. zł w stosunku do planu po zmianach (569 100 tys. zł), a także niższe o 68 660 tys. zł w stosunku do pierwotnego planu przychodów ze sprzedaży mienia określonego w ustawie budżetowej na rok 2019 w wysokości 439 100 tys. zł. W 2019 r. na wniosek DG KOWR została dokonana zmiana planu finansowego w ww. zakresie polegająca na zwiększeniu planu przychodów z tego tytułu o kwotę 130 000 tys. zł.

²⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 869.

Zwiększenie planu wobec wykonania przychodów ze sprzedaży mienia, poniżej planu pierwotnie ustalonego na ten cel w ustawie budżetowej na rok 2019, było spowodowane przede wszystkim dobrą koniunkturą na rynku nieruchomości inwestycyjnych, a zainteresowanie potencjalnych inwestorów pozwoliło na przyjęcie założenia o zwiększeniu skuteczności sprzedaży tymi nieruchomościami. Mimo zwiększonego zainteresowania tego typu nieruchomościami niewykonanie planu rzeczowego sprzedaży spowodowało uzyskanie niższych przychodów niż planowano, m.in. ze względu na:

- niską skuteczność przetargów ze względu na brak popytu na zakup gruntów rolnych o powierzchni do 2 ha (rolnicy bardziej zainteresowani są długoletnią dzierżawą nieruchomości),
- złożoność i długotrwałość procesu sprzedaży gruntów ze względu na konieczność skompletowania dokumentacji potrzebnej do zagospodarowania nieruchomości, tj. uzyskania zgód i zezwoleń z gmin, starostw, zarządców dróg, konserwatorów zabytków, Wód Polskich itd., sporządzenie wycen przez rzeczoznawców, publikacje związane z przetargami (publikacje wykazów o zamiarze sprzedaży, ogłoszeń o przetargach), sporządzenie dokumentacji przetargowej i przeprowadzenie przetargów, a ostatecznie dokumentacji potrzebnej do podpisania umowy kupna-sprzedaży, w przypadku gruntów rolnych o powierzchni powyżej 2 ha konieczność uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W 2019 r. Zasób WRSP uzyskał przychody finansowe w kwocie 209 535 tys. zł (tj. 111,7% założeń planowych) w szczególności z tytułu odsetek i oprocentowania należności ze sprzedaży mienia Zasobu, odsetek od środków zgromadzonych na rachunkach bieżących i lokowanych w depozytach terminowych u Ministra Finansów, prowizji od udzielonych pożyczek, prowizji od udzielonych gwarancji bankowych, a także skutków przeszacowania należności ze sprzedaży mienia Zasobu wyrażonych w mierniku naturalnym (kwintal zboża) i rozwiązania odpisów aktualizujących wartość naliczonych odsetek od należności.

Inne przychody z gospodarowania mieniem Zasobu WRSP wyniosły 78 887,8 tys. zł i pochodziły w szczególności z tytułu rozwiązania rezerw na przewidywane straty, kary i zwrotów kosztów sądowych oraz otrzymanych odszkodowań m.in. za szkody powstałe na mieniu Zasobu WRSP, międzyokresowych rozliczeń kosztów z tytułu ubezpieczenia majątku Zasobu, podatków lokalnych i opłat na rzecz jednostek sektora finansów publicznych, rozwiązania odpisów aktualizujących należności główne od dłużników.

Należności netto Zasobu WRSP na koniec 2019 r., według sprawozdania Rb-35, wyniosły 4 426 311,7 tys. zł i były niższe o 10,8% (tj. o 536 928,8 tys. zł) od stanu należności na koniec 2018 r. (4 963 240,5 tys. zł).

Według stanu na koniec 2019 r. kwota należności brutto wyniosła 6 676 529,3 tys. zł, w tym odpisy aktualizacyjne należności – 2 250 217,5 tys. zł.

W 2019 r. odroczone spłatę należności z tytułu dzierżawy i sprzedaży mienia oraz bezumownego użytkowania i użytkowania wieczystego nieruchomości Zasobu WRSP w łącznej kwocie 22 849,9 tys. zł, a rozłożono na raty – 74 576,8 tys. zł.

Łączna kwota umorzeń należności z tytułu dzierżawy i sprzedaży mienia Zasobu WRSP w 2019 r. wyniosła 3011,7 tys. zł, z tego należności w kwocie 2745,9 tys. zł umorzono w ramach uprawnień dyrektorów OT KOWR, a kwotę 265,8 tys. zł – za zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Należności przeterminowane Zasobu WRSP na koniec 2019 r. wyniosły 2 105 164,3 tys. zł, w tym z tytułu zawartych umów dzierżawy i sprzedaży mienia – 2 027 941,4 tys. zł (tj. 96,3% ogółu należności przeterminowanych).

Szczegółowe badanie próby umorzonych zaległości na kwotę 1273,5 tys. zł, co stanowiło 42,3% ogółu umorzonych należności Zasobu WRSP w 2019 r., nie wykazało nieprawidłowości. Umorzenia zostały dokonane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 października 2017 r. w sprawie szczegółowych przesłanek odroczenia, rozłożenia na raty lub umorzenia należności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz trybu postępowania w tych sprawach²⁷. Umorzenia należności dokonano w wyniku nieuregulowania zobowiązań głównie z tytułu sprzedaży i dzierżawy nieruchomości w wysokości 844 975,16 zł, co stanowiło 66,4% ogółu umorzonych należności Zasobu WRSP w 2019 r. Miało to miejsce m.in. w związku ze śmiercią dłużnika, który nie pozostawił majątku (§ 2 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia), egzekucją z majątku dłużnika, która okazała się bezskuteczna (§ 2 ust. 1 pkt 5 ww. rozporządzenia) oraz na podstawie

²⁷ Dz. U. poz. 2116.

§ 1 ust. 2 ww. rozporządzenia, tj. umorzenia należności z tytułu czynszu za najem mieszkania w związku pozostawianiem dłużników bez pracy oraz bez innych stałych przychodów lub znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. wystąpiły należności przedawnione Zasobu WRSP w OT KOWR we Wrocławiu w wysokości 4337,4 tys. zł. Dotyczyły one należności ustalonych przez byłą ANR za bezumowne korzystanie przez rolników z mienia Skarbu Państwa, którzy otrzymywali z ARiMR w latach 2004–2014 dopłaty obszarowe do tych gruntów.

Przedawnienie należności nie nastąpiło w wyniku zaniechania działań przez KOWR. Informacje o beneficjentach dopłat obszarowych, którzy korzystali bezumownie z mienia Skarbu Państwa zostały pozyskane przez ANR z ARiMR w roku 2014, kiedy ustalono zasady współpracy ANR z ARiMR, w oparciu o porozumienie zawarte w dniu 15 kwietnia 2013 r. w zakresie wzajemnego korzystania z baz danych. Działania windykacyjne wobec bezumownych użytkowników rozpoczęto od 2014 r.

Dane dotyczące wykonania przychodów Zasobu WRSP przedstawiono w załączniku nr 6.3 do Informacji.

4.2.2. WYKONANIE PLANU KOSZTÓW

W planie finansowym Zasobu WRSP zawartym w tabeli 8 załącznika nr 11 do ustawy budżetowej na rok 2019, koszty określono na kwotę 1 140 974 tys. zł.

W 2019 r. koszty ogółem Zasobu WRSP zrealizowano w wysokości 1 230 036,7 tys. zł i stanowiły 95,3% kwoty planu po zmianach (1 290 974 tys. zł) oraz 122,3% kosztów uzyskanych w 2018 r. (1 005 542,5 tys. zł). Wyższe wykonanie kosztów w 2019 r. w stosunku do 2018 r. wynikało z powstania w 2019 r. kosztów dotyczących realizacji gwarancji udzielonych dwóm podmiotom, a także przekazania wyższych zasileń w 2019 r. dla KOWR.

W 2019 r. w strukturze wykonanych kosztów Zasobu WRSP udział miały: koszty funkcjonowania KOWR (563 355 tys. zł, tj. 45,8% kosztów ogółem), koszty gospodarowania mieniem Zasobu WRSP (513 081,7 tys. zł, tj. 41,7% kosztów ogółem) oraz koszty zasilenia Funduszu Rekompensacyjnego (153 600 tys. zł, tj. 12,5% kosztów ogółem).

Koszty funkcjonowania KOWR wyniosły 563 355 tys. zł i były zrealizowane w 100% planu po zmianach (563 355 tys. zł) i w 239,7% wykonania 2018 r. (234 983 tys. zł). Przyczyny wyższej realizacji w 2019 r. środków na koszty funkcjonowania KOWR w stosunku do 2018 r. opisano w pkt 4.1.1. Informacji.

Koszty gospodarowania mieniem Zasobu WRSP w 2019 r. w stosunku do roku 2018 wzrosły z kwoty 382 295,6 tys. zł do kwoty 513 081,7 tys. zł tj. o 130 786,1 tys. zł (o 34,2%). Na powyższy wzrost kosztów gospodarowania mieniem Zasobu WRSP miał wpływ głównie wzrost pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów finansowych oraz wzrost kosztów usług obcych.

Pozostałe koszty operacyjne w 2019 r. (249 357,6 tys. zł) w stosunku do roku 2018 (154 886,8 tys. zł) były wyższe o 94 470,8 tys. zł, tj. o 61% i było to spowodowane przede wszystkim wyższymi odpisami na należności m.in. z uwagi na wzrost opłat za bezumowne użytkowanie nieruchomości. W ramach pozostałych kosztów operacyjnych ustalono odpis aktualizujący należności od ESKIMOS S.A. z tytułu przejętego zastawu rejestrowego w kwocie 43 431 tys. zł oraz utworzono rezerwę na spłatę gwarancji udzielonej dla Banku [...] ²⁸ na rzecz Spółdzielni Mleczarskiej BIELMLEK z siedzibą w Bielsku Podlaskim w kwocie 30 000 tys. zł.

Koszty finansowe w 2019 r. stanowiły kwotę 107 439,7 tys. zł, były wyższe od kosztów finansowych w 2018 r. (77 843,5 tys. zł) o 29 596,2 tys. zł, tj. o 38% i wynikały z przeszacowania należności ze sprzedaży mienia (umowy sprzedaży w mierniku naturalnym). Powodem wzrostu był spadek średniej ceny skupu pszenicy za półrocze w porównaniu do 2018 r., która stanowiła podstawę naliczania tych kosztów.

²⁸ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1429, ze zm.) – dalej uodip, art. 5 i art. 104 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 2357, ze zm.) – dalej upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

W roku 2019 w stosunku do roku 2018 nastąpił także wzrost kosztów usług obcych z kwoty 46 262,4 tys. zł do kwoty 52 721,2 tys. zł, tj. o 6458,8 tys. zł, przede wszystkim ze względu na wzrost cen usług remontowych, rozbiórek, utylizacji i uporządkowania, związanych z zabezpieczeniem i dozorem mienia, a także wzrost usług prawnych i notarialnych.

Koszty gospodarowania mieniem Zasobu WRSP poniesione zostały w wysokości 513 081,7 tys. zł i były niższe o 60 937,3 tys. zł od zaplanowanych w kwocie 574 019 tys. zł (tj. o 10,6%). Niższe wykonanie tych kosztów w stosunku do planu po zmianach wynikało m.in. z: niższych odpisów aktualizujących należności, kosztów sądowych i egzekucyjnych, kosztów z tytułu umorzenia oprocentowania i odsetek za zwłokę od należności z rozdysonowania mienia, opłat na rzecz spółek wodnych za wykonane prace melioracyjne, kosztów usług obcych w związku z niższą sprzedażą nieruchomości, uzyskania korzystniejszych cen zakupu usług w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego, a także kosztów pomocy bezzwrotnej przeznaczonej głównie dla gmin i spółdzielni mieszkaniowych na realizację zadań infrastrukturalnych dotyczących mienia nieodpłatnie przejętego z Zasobu WRSP. Na niższe koszty pomocy bezzwrotnej wpływ miały m.in. opóźnienia w przygotowaniu przez gminy dokumentacji projektowo-kosztorysowych oraz opóźnienia w wyborze wykonawców prac remontowo-inwestycyjnych.

Koszty Zasobu WRSP dotyczące zasilenia Funduszu Rekompensacyjnego zostały zrealizowane w 2019 r. w kwocie 153 600 tys. zł, tj. w 100% planu po zmianach (153 600 tys. zł) i były niższe o 234 663,9 tys. zł, tj. o 60,4% od wykonania w 2018 r. (388 263,9 tys. zł).

Różnica w zasileniu Funduszu Rekompensacyjnego roku 2019 w stosunku do roku 2018 była spowodowana zmianą sposobu obliczania zobowiązania KOWR wobec Funduszu Rekompensacyjnego polegającą na obniżeniu wskaźników procentowych. Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 grudnia 2018 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa²⁹ wskazano sposób obliczenia rocznego zobowiązania KOWR z tytułu wpłat na zasilenie Funduszu Rekompensacyjnego za 2019 r., jako sumę:

- iloczynu 32% powierzchni gruntów sprzedanych w przetargach i średniej ceny sprzedaży jednego hektara gruntu Zasobu z jego częściami składowymi uzyskanej w przetargach w 2019 r.,
- 7% wpływów z tytułu odpłatnego korzystania z mienia Zasobu za 2019 r.

Do czasu wprowadzenia ww. zmiany roczne zobowiązanie KOWR z tytułu wpłat na zasilenie Funduszu Rekompensacyjnego za 2018 r., było sumą:

- iloczynu 70% powierzchni gruntów sprzedanych w przetargach i średniej ceny sprzedaży jednego hektara gruntu Zasobu z jego częściami składowymi uzyskanej w przetargach w 2018 r.,
- 35% wpływów z tytułu odpłatnego korzystania z mienia Zasobu za 2018 r.

Wydatki na inwestycje i remonty ze środków Zasobu WRSP poniesiono w wysokości 181 026,9 tys. zł, tj. w 35,5% planu po zmianach (509 279 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 148,3%, tj. o 108 123,8 tys. zł od wydatków poniesionych w 2018 r. (72 903,1 tys. zł) głównie z powodu: wyższych wydatków poniesionych na realizację zadań wynikających z ukur wobec większej liczby w obrocie prywatnym nieruchomości, których nabycie było uzasadnione z punktu widzenia celów określonych w ukur, a także uregulowania zobowiązań z tytułu zakupu akcji Krajowej Spółki Cukrowej S.A., w związku ze złożonym w 2018 r. oświadczeniem o skorzystaniu z prawa pierwokupu oraz rozstrzygnięciem spraw wyplaty niespornej części ceny za nieruchomości nabyte w 2018 r.

W ramach wydatków na inwestycje i remonty w związku z realizacją zadań wynikających z ukur wydatkowano 145 348,4 tys. zł, tj. 33,2% planu po zmianach (438 000 tys. zł) oraz na inwestycje i remonty dotyczące mienia Zasobu WRSP – 35 678,5 tys. zł, tj. 50,1% planu po zmianach (71 279 tys. zł). Plan nie został zrealizowany w szczególności z powodu niższego niż przewidywano wykorzystania środków na realizację prawa pierwokupu nieruchomości, realizacji mniejszej liczby zadań inwestycyjnych dotyczących mienia Zasobu WRSP wynikającej w szczególności z długotrwałych postępowań o udzielenie zamówień publicznych oraz przedłużającej się procedury przygotowania dokumentacji i uzyskania pozwoleń, a także przedłużenia terminów zakończenia prac na 2020 r.

W 2019 r. wpłaty z tytułu nadwyżki środków finansowych do budżetu państwa wyniosły 702 771,4 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach, z tego wpłata za 2018 r. wyniosła 682 771,4 tys. zł, a wpłaty zaliczek

²⁹ Dz. U. poz. 2365.

za 2019 r. – łącznie 20 000 tys. zł. Wpłat dokonano zgodnie z harmonogramem określonym w planie finansowym Zasobu WRSP na 2019 r.

Nadwyżka środków finansowych Zasobu WRSP została wykonana w kwocie 405 425,2 tys. zł, tj. o 368 725,2 tys. zł wyższej (o 1004,7%) od planu ustalonego w ustawie budżetowej na rok 2019 (36 700 tys. zł). Na odchylenie wysokości ustalonej nadwyżki środków finansowych za 2019 r. w stosunku do wielkości ujętej w ustawie budżetowej (z wyłączeniem odchyleń od planu finansowego Zasobu WRSP za 2019 r. wynikających z wpłaty nadwyżki finansowej za 2018 r. w 2019 r.) wpływ miały w szczególności:

- wyższe wpływy z zagospodarowania mienia Zasobu o 199 100 tys. zł względem wpływów planowanych,
- niższe wydatki o 246 600 tys. zł w stosunku do planowanych wydatków,
- niższa kwota zabezpieczona na poczet spłaty zobowiązań – różnica między wielkością przyjętą na etapie planowania a wykonaniem wyniosła 38 700 tys. zł.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że niewłaściwe planowanie dochodów budżetowych nastąpiło pomimo realizacji w kolejnych latach istotnie wyższych dochodów z tego tytułu niż prognozowanych w ustawach budżetowych. W ocenie NIK zaniżanie planowanych dochodów w ustawie budżetowej oddziałuje na jakość i dokładność prognozowanych dochodów budżetu państwa.

Zgodnie z art. 44 ustawy z dnia 13 lutego 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2020 Krajowy Ośrodek – w terminie do dnia 31 marca 2020 r. – przekazał ARiMR część nadwyżki należnej za 2019 r. w kwocie 210 098 tys. zł.

Zobowiązania Zasobu WRSP na koniec 2019 r. wyniosły 668 469,4 tys. zł i były niższe o 30,7% (tj. o 295 814,3 tys. zł) od zobowiązań na koniec 2018 r.

Zobowiązania krótkoterminowe w kwocie 668 416,6 tys. zł stanowiły głównie zobowiązania z tytułu nadwyżki środków finansowych wobec budżetu państwa (385 425,2 tys. zł) oraz zobowiązania wobec Funduszu Rekompensacyjnego (153 600 tys. zł).

Na koniec 2019 r. kwota zobowiązań długoterminowych Zasobu WRSP wyniosła 52,8 tys. zł i była niższa o 16,7 tys. zł, tj. o 24%, w stosunku do stanu na koniec 2018 r. Zmniejszenie kwoty zobowiązań długoterminowych wynikało głównie ze zmniejszenia środków z tytułu wpłaconych kaucji, zastawów związanych z zabezpieczeniem umów dzierżawy oraz zmianą zobowiązań długoterminowych na krótkoterminowe.

Na koniec 2019 r. wystąpiły zobowiązania wymagalne w wysokości 30 003,7 tys. zł, w tym w wysokości 30 000 tys. zł z tytułu gwarancji udzielonej przez KOWR Spółdzielni Mleczarskiej BIELMLEK (dalej również BIELMLEK) jako zabezpieczenie spłaty kredytu zaciągniętego w Banku [...] ³⁰ (wezwanie Banku [...] ³¹ z 17 grudnia 2019 r.). Zobowiązanie wymagalne wobec Banku [...] ³² zostało uregulowane przez KOWR w dniu 2 stycznia 2020 r.

W 2019 r. limit poręczeń i gwarancji kredytowych udzielanych w ramach planu finansowego Zasobu WRSP po zmianach ustalony został w wysokości 166 000 tys. zł i wykonany w kwocie 30 000 tys. zł. Przyczyną niewykonania planu po zmianach w tym zakresie było mniejsze zapotrzebowanie na udzielenie gwarancji.

Kwota powyższego limitu miała być przeznaczona m.in. na udzielenie podmiotom prowadzącym gospodarstwa rolne gwarancji spłaty kredytu restrukturyzacyjnego wraz z odsetkami, do których zobowiązany był KOWR na podstawie art. 6 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne. Z uwagi na brak w 2019 r. decyzji Komisji Europejskiej o zgodności tej pomocy ze wspólnym rynkiem (art. 8 tej ustawy) pomoc ta nie mogła być udzielana.

Krajowy Ośrodek w latach 2018–2019 udzielił dwóm podmiotom gwarancji spłaty kredytów bankowych w łącznej wysokości 130 000 tys. zł z przeznaczeniem na skup jabłek przemysłowych

³⁰ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

³¹ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

³² Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

(100 000 tys. zł) dla ESKIMOS S.A. (dalej również ESKIMOS) i celem uregulowania należności wobec rolników oraz pracowników Spółdzielni Mleczarskiej BIELMLEK, w związku z problemami finansowymi tej spółdzielni (30 000 tys. zł). Podstawą udzielenia tej pomocy był art. 24 ust. 10 pkt 1 i ust. 11 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa.

W dniu 12 października 2018 r. ESKIMOS S.A. wystąpił z wnioskiem o udzielenie przez KOWR wsparcia w postaci zlecenia gwarancji w kwocie 100 000 tys. zł. Wsparcie miało zabezpieczyć spłatę kredytu udzielonego przez Bank [...] ³³ gwarantowanego przez Bank [...] ³⁴, przeznaczonego na realizację skupu jabłek przemysłowych w ilości co najmniej 0,5 mln ton w cenie nie niższej 0,25 zł netto za kilogram. W dniu 12 października 2018 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR skierował pismo do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z prośbą o wyrażenie zgody na zlecenie przez KOWR udzielenia gwarancji spłaty kredytu Bankowi [...] ³⁵ w kwocie 100 000 tys. zł za zobowiązania ESKIMOSA, na którym Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyraził zgodę.

W dniu 12 października 2018 r. została zawarta umowa pomiędzy Krajowym Ośrodkiem, a ESKIMOS S.A., na podstawie której udzielona została gwarancja do kwoty 10 000 tys. zł oraz na 30 000 tys. zł pod warunkiem zmiany planu finansowego Zasobu WRSP. W wyniku dokonanej w dniu 15 października 2018 r. zmiany planu finansowego Zasobu WRPS został podpisany w dniu 16 października 2018 r. aneks nr 1 do ww. umowy, w którym m.in. zwiększono kwotę gwarancji dla ESKIMOSA do 40 000 tys. zł.

Aneks nr 2 z 5 grudnia 2018 r. dotyczył m.in. zobowiązania ESKIMOS S.A. do składania oświadczeń o przeznaczeniu wkładu własnego w wysokości co najmniej 20% wykorzystanej transzy kredytu. Ponadto dokonano zmiany zabezpieczenia z zastawu rejestrowego na akcjach imiennych Spółki, wobec objęcia ich zastawem z tytułu udzielonego kredytu przez inny bank, na cesję wierzytelności wynikających z umowy lub umów zawartych przez ESKIMOS S.A. na sprzedaż koncentratu z jabłek. Wprowadzono również specyfikację kosztów, które w ramach skupu jabłek przemysłowych ESKIMOS S.A. mógł przeznaczyć ze środków udzielonego kredytu. Stosownie do tego aneksu ESKIMOS złożył oświadczenia dotyczące zapewnienia wkładu własnego ESKIMOS S.A., tj. dwa oświadczenia w dniu 18 grudnia 2018 r., a pozostałe w dniu 8 stycznia i 14 maja 2019 r. KOWR nie weryfikował ich prawidłowości.

Aneks nr 3 z 13 grudnia 2018 r. dotyczył dookreślenia postanowień umowy o niefinansowaniu prowizji przez Spółkę na rzecz KOWR z kredytu zabezpieczonego ww. gwarancją.

W dniu 25 lutego 2019 r. ESKIMOS skierował do KOWR wnioski o udzielenie kolejnej gwarancji kredytowej w kwocie 40 000 tys. zł. W dniu 4 marca 2019 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR, na podstawie art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, skierował pismo do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wyrażenie zgody na zlecenie udzielenia kolejnej gwarancji kredytowej. Jednocześnie w piśmie tym podano, że ESKIMOS nie wniósł jednego z zabezpieczeń na rzecz KOWR, wynikających z umowy z dnia 12 października 2018 r., tj. nie ustanowił cesji wierzytelności na sprzedaż koncentratu z jabłek na kwotę nie niższą niż 100 000 tys. zł. Na dokonanie powyższej czynności Sekretarz Stanu w MRiRW działający z upoważnienia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyraził zgodę.

W dniu 6 marca 2019 r. została zawarta umowa pomiędzy KOWR a ESKIMOSEM na udzielenie kolejnej gwarancji w wysokości 40 000 tys. zł stanowiącej zabezpieczenie spłaty kredytu zaciągniętego w Banku [...] ³⁶ na realizację przedsięwzięcia polegającego na skupie i zagospodarowaniu jabłek przemysłowych. W dniu 15 kwietnia 2019 r. został podpisany aneks do tej umowy. W aneksie podwyższono z 25% na 33,64% udział wydatków na skup jabłek w kredycie zabezpieczonym gwarancją KOWR. Pozostała część kredytu miała zostać wykorzystana na zagospodarowanie jabłek. Zaktualizowano ponadto wykaz zobowiązań Spółki, które miały być w całości sfinansowane z kredytu zabezpieczonego gwarancją KOWR, stanowiący załącznik do umowy.

³³ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

³⁴ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

³⁵ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

³⁶ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

W dniu 16 kwietnia 2019 r. ESKIMOS skierował do KOWR następny wniosek o uruchomienie kolejnej gwarancji spłaty kredytu w wysokości 20 000 tys. zł na skup i zagospodarowanie jabłek przemysłowych. W dniu 9 maja 2019 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR przekazał do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi pismo, w którym na podstawie art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa wniósł o wyrażenie zgody na zlecenie udzielenia gwarancji na ww. cel w wysokości 20 000 tys. zł. W dniu 16 maja 2019 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyraził zgodę.

W dniu 9 maja 2019 r. została zawarta trzecia umowa pomiędzy KOWR a ESKIMOSEM, w ramach której KOWR udzielił gwarancji spłaty kredytu udzielonego przez Bank [...] ³⁷ na realizację skupu i zagospodarowania jabłek przemysłowych do kwoty 20 000 tys. zł. W dniu 13 maja 2019 r. został zawarty aneks do tej umowy, w którym m.in. doprecyzowano postanowienia dotyczące zabezpieczenia umowy.

Po podpisaniu umowy w dniu 9 maja 2019 r. łączna kwota gwarancji udzielonej przez KOWR dla ESKIMOS S.A. wyniosła 100 000 tys. zł.

Zabezpieczeniami powyższych umów o udzielenie gwarancji dla ESKIMOSA z dnia 12 października 2018 r. oraz 6 marca i 9 maja 2019 r. były m.in. weksel własny in blanco, pełnomocnictwo do rachunków Spółki, cesje wierzytelności wynikające z umowy lub umów zawartych przez Spółkę na sprzedaż koncentratu z jabłek, oświadczenie o zezwoleniu na ujawnienie informacji stanowiących tajemnicę bankową wraz z pełnomocnictwem do pobierania środków pieniężnych, zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy (koncentrat z jabłek i inne produkty gotowe), cesja umowy ubezpieczenia zastawu od wszelkich ryzyk, notarialne oświadczenie o poddaniu się egzekucji.

KOWR zawarł z ESKIMOSEM pięć umów zastawu rejestrowego na zbiorze rzeczy: dwie w dniu 18 grudnia 2018 r., a pozostałe w dniu 8 stycznia, 6 marca i 13 maja 2019 r. Do umów tych zawarto aneksy w dniu 10 lipca 2019 r. oraz 11 października 2019 r. Przedmiotem zastawu był przecier, koncentrat i sok jabłkowy, alkohol odwodniony, destylat, a także środki trwałe: optyczny system sortowniczy i amoniakalna instalacja chłodnicza, o wartości łącznej 94 764,3 tys. zł.

W związku z niespłaceniem przez ESKIMOS S.A. całości kredytu [...] ³⁸, w dniu 2 sierpnia 2019 r. Bank [...] ³⁹ na podstawie udzielonego upoważnienia do rachunku bankowego KOWR pobrał kwotę w wysokości 80 000 tys. zł. Ponadto w dniu 8 sierpnia 2019 r. KOWR zrealizował płatność dla Banku [...] ⁴⁰ kwoty 20 000 tys. zł z tytułu roszczeń z udzielonej gwarancji spłaty kredytu dla ESKIMOSA, na podstawie wezwania do zapłaty z dnia 23 lipca 2019 r. otrzymanego z tego Banku.

W dniu 13 sierpnia 2019 r. została zawarta umowa pomiędzy ESKIMOSEM S.A., ESKIMOSEM Dystrybucja Spółka z o.o. oraz KOWR, której przedmiotem było uregulowanie zasad sprzedaży towaru będącego przedmiotem zastawu rejestrowego KOWR oraz zasad spłaty wierzytelności KOWR. W dniu 11 października 2019 r. podpisano aneks do tej umowy w celu zaktualizowania wykazu zobowiązań z tytułu produkcji, magazynowania i innych zobowiązań, stanowiącego załącznik do tej umowy.

Zabezpieczeniem tej umowy były notarialne oświadczenia o poddaniu się przez ESKIMOS S.A. i ESKIMOS Dystrybucja Spółka z o.o. egzekucji w trybie art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c. do kwoty 150 000 tys. zł. KOWR zabezpieczył spłatę swoich wierzytelności również przy uwzględnieniu dopuszczalnych na skutek klauzul wynikających z umów pomiędzy ESKIMOS S.A. a przechowawcami: zatrzymania towaru, bądź przejęcia na własność towaru przez magazyny, bądź odsprzedaży towaru, poprzez ustalenie jako cenę sprzedaży towarów – nie mniej niż wartość sprzedawanego towaru wynikającą z umów zastawów, powiększoną o 23%.

W dniu 10 grudnia 2019 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR skierował do ESKIMOSA pismo, w którym oświadczył o przejęciu na własność przedmiotu zastawu rejestrowego. W tym samym dniu p.o. Dyrektor Generalny KOWR skierował pismo do ESKIMOSA S.A. i ESKIMOSA

³⁷ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

³⁸ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

³⁹ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

⁴⁰ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

Dystrybucja Spółka z o.o. z oświadczeniem o rozwiązaniu w trybie natychmiastowym, tj. z dniem 10 grudnia 2019 r., umowy z dnia 13 sierpnia 2019 r.

W związku z wypowiedzeniem przez KOWR umowy i przejęciem na własność towarów objętych zastawem rejestrowym – firma ESKIMOS S.A. była zobowiązana do wystawienia faktury VAT za przejęte przez KOWR towary. W dniu 14 stycznia 2020 r. ESKIMOS S.A. wystawił faktury na łączną kwotę 137 189,2 tys. zł. ESKIMOS S.A. wniósł jednocześnie o kompensatę zobowiązań ESKIMOSA wobec KOWR z należnościami wskazanymi w wystawionych fakturach oraz zapłatę przez KOWR pozostałej kwoty w terminie siedmiu dni.

W dniu 17 stycznia 2020 r. działający z upoważnienia DG KOWR, Zastępca DG KOWR nie wyraził zgody na powyższą kompensatę, z uwagi na trwającą inwentaryzację tego zastawu.

Na podstawie inwentaryzacji przeprowadzonej przez KOWR oraz opinii rzeczoznawcy z dnia 27 stycznia i 3 lutego 2020 r. co do wartości przejętego zastawu – wartość zastawu oszacowano na kwotę 61 002,8 tys. zł.

W dniu 31 stycznia 2020 r. DG KOWR wyraził zgodę na kompensatę faktur wystawionych przez ESKIMOS S.A. o wartość przejętego zastawu rejestrowego i poinformował, że zobowiązanie ESKIMOS S.A. z tytułu wierzytelności głównej wyniosło 43 256,6 tys. zł. Była to różnica pomiędzy zobowiązaniami ESKIMOS, a wartością przejętego zastawu. Zobowiązania ESKIMOSA wobec KOWR wyniosły 104 259,4 tys. zł i obejmowały należność główną – 100 000 tys. zł, niezapłacone prowizje – 1910 tys. zł, oprocentowanie należności głównej i prowizji – 2124,3 tys. zł oraz odsetki od należności głównej i niezapłaconych prowizji – 225,1 tys. zł. Ponadto pismem z dnia 31 stycznia 2020 r. KOWR wezwał ESKIMOS S.A. do zapłaty kwoty 43 256,6 tys. zł w terminie siedmiu dni.

Pismem z dnia 4 lutego 2019 r. ESKIMOS S.A. ponownie wezwał KOWR do zapłaty kwoty 32 929,8 tys. zł wynikającej z różnicy pomiędzy wartością faktur wstawionych przez ESKIMOS S.A. oraz zobowiązaniami Spółki wobec KOWR w wysokości 104 259,4 tys. zł. Ponadto w ww. piśmie poinformowano, że brak zapłaty skutkować może rozpoczęciem dochodzenia należności na drodze sądowej.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w dniu 11 marca 2020 r. skierował wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec ESKIMOS S.A.

Krajowy Ośrodek nie miał dokumentu wskazującego na wielkość skupionych jabłek od producentów rolnych. ESKIMOS S.A. przekazała do KOWR zestawienie, z którego wynika, że do dnia 7 lutego 2019 r. firma ta skupiła 143,9 tys. ton jabłek. Natomiast z informacji uzyskanej w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK wynika, że ESKIMOS S.A. skupił 139,7 tys. ton jabłek.

W dniu 28 stycznia 2020 r. w KOWR utworzono nową komórkę organizacyjną (Departament Zagospodarowania Przejętego Mienia) do spraw zagospodarowania przejętego mienia od firmy ESKIMOS. Do zadań nowego Departamentu należy m.in. nadzór nad przechowywaniem towaru przejętego na własność, zabezpieczenie towaru (w tym jego ubezpieczenie), prowadzenie spraw dotyczących zagospodarowania towaru oraz środków trwałych przejętych przez KOWR z zastawu rejestrowego, współpraca w zakresie przechowywania i obrotu towarami, współpraca z magazynami przechowywującymi towar (zawieranie umów), wykonywanie nadzoru bezpośredniego nad spółką celową, przygotowywanie analiz i sprawozdań na potrzeby kierownictwa.

Z dniem 26 lutego 2020 r. KOWR utworzył Krajową Spółkę Owocowo-Warzywną POŁOWOC sp. z o.o., do której zadań należy zagospodarowanie towaru przejętego na własność przez KOWR, poprzez m.in. konfekcjonowanie i sprzedaż hurtową lub detaliczną.

Na koniec 2019 r. zobowiązania ESKIMOS S.A. wobec KOWR wyniosły 43 430,9 tys. zł, z tego kwota główna 43 256,6 tys. zł oraz kwota odsetek ustawowych od należności głównej – 174,2 tys. zł. Do końca marca 2020 r. zobowiązania ogółem wzrosły do kwoty 44 185,8 tys. zł, w tym odsetki ustawowe od należności głównej – 929,1 tys. zł.

W związku z kontrolą realizacji planu finansowego Zasobu WRSP w 2019 r. stwierdzono następujące nieprawidłowości w zakresie udzielania poręczeń i gwarancji.

1. Realizując zadania w zakresie poręczeń i udzielania gwarancji bankowych, Dyrektor Generalny KOWR nie wdrożył wszystkich standardów kontroli zarządczej, a tym samym nie zapewnił funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, do czego zobowiązuje art. 69 ust. 1 pkt 3 upf.

Zadania związane z udzielaniem poręczeń i gwarancji kredytowych nie zostały określone w zakresach obowiązków pracowników KOWR. Ponadto żaden z pracowników KOWR nie uczestniczył w szkoleniu lub innej formie doskonalenia podejmującej powyższą tematykę. Tego typu szkolenia nie były też organizowane przez KOWR.

W okresie od 10 września 2019 r. do 5 lutego 2020 r. żadnemu z pracowników KOWR nie powierzono odpowiedzialności za całość spraw objętych zakresem działania Biura Finansowo-Księgowego w KOWR. W okresie tym żaden z dwóch zastępców dyrektora BFK nie został wyznaczony do kierowania całością spraw będących w kompetencji Biura Finansowo-Księgowego w KOWR.

Nie wprowadzono przepisów wewnętrznych umożliwiających określenie komórkom organizacyjnym oraz ich pracownikom zadań w zakresie obsługi spraw związanych z udzielaniem poręczeń lub gwarancji kredytowych.

We wrześniu 2019 r. Biuro Finansowo-Księgowe KOWR rozpoczęło prace nad opracowaniem zarządzeń Dyrektora Generalnego KOWR w zakresie powołania komisji ds. poręczeń i gwarancji kredytowych oraz regulaminy pracy tej komisji. Zarządzenia, w okresie od października 2019 r. do stycznia 2020 r., dwukrotnie były poddane opinii Biura Prawnego i Zamówień Publicznych w KOWR i przekazane do Departamentu Innowacji. Do dnia zakończenia kontroli zarządzenia nie zostały wprowadzone.

Rozliczenia I transzy kredytu dokonano w oparciu o zestawienie poniesionych przez ESKIMOSA wydatków, za którego przygotowanie – na polecenie ustne ówczesnego zastępcy Dyrektora Generalnego KOWR – odpowiadał jeden z pracowników KOWR, kierownik wydziału kontroli wewnętrznej w Biurze Audytu i Kontroli. Podstawą do sporządzenia zestawienia były skany faktur, rachunków i dowody zapłaty przekazane przez zastępcę Dyrektora Generalnego KOWR na nośniku danych typu pendrive, pocztą elektroniczną, a następnie przez ESKIMOS za pośrednictwem usługi Dropbox. KOWR nie otrzymywał od ESKIMOS S.A. oryginałów faktur, zgodnie z umową z 12 października 2018 r. analiza dokumentów odbywała się w oparciu o skany tych dokumentów. Przekazywane dokumenty były „wątpliwej jakości i nieuporządkowane”. Sposób udostępnienia przez ESKIMOS S.A. materiałów, bardzo duża liczba faktur, „chaos w dokumentacji”, przekazywanie wielokrotnie tych samych faktur, spowodowało, że KOWR nie ustalił, jakie były faktyczne wydatki ESKIMOS S.A. w ramach umowy z 12 października 2018 r. ze środków kredytu gwarantowanego przez KOWR. Z uwagi na konieczność pilnego udzielenia gwarancji firmie ESKIMOS, celem pomocy sadownikom, KOWR nie miał możliwości wcześniejszego przygotowania się do realizacji tego zadania. Zarówno Kierownictwo jak i pracownicy KOWR nie mieli żadnego doświadczenia dotyczącego realizacji takich lub podobnych zadań związanych z udzielaniem poręczeń i gwarancji.

Z dniem 27 marca 2019 r. monitorowanie i ocena poprawności realizacji zadań obejmującej m.in. analizę przeznaczenia kredytu w związku z udzieloną przez KOWR gwarancją spłaty kredytu, określenie całkowitej kwoty wydatkowych środków w ramach udzielonego kredytu z podziałem na poszczególne rodzaje wydatków oraz prawidłowości udokumentowania przeprowadzonych transakcji w oparciu o przedstawione dowody – powierzona została zespołowi ds. monitorowania transakcji poręczonych gwarancją bankową udzieloną przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. W składzie 10-osobowego zespołu znaleźli się m.in. pracownik Biura Prawnego i Zamówień Publicznych oraz po dwóch pracowników Biura Finansowo-Księgowego, Biura Analiz i Strategii oraz Biura Audytu i Kontroli. Działalność Zespołu związana z rozliczeniem kolejnych transz gwarancji ustała wraz z rozliczeniem ostatniej transzy, choć formalnie zarządzenie Dyrektora Generalnego KOWR nie zostało anulowane.

W związku z zawarciem w dniu 13 sierpnia 2019 r. umowy pomiędzy KOWR, ESKIMOS S.A. i ESKIMOS Dystrybucja Sp. z o.o., w Krajowym Ośrodku powołano Zespół doradczy Dyrektora Generalnego KOWR. Do zadań Zespołu należało m.in. dokumentowanie realizacji i wykonywanie umowy, prowadzenie analizy prawnej, finansowej, kontrolnej realizacji i wykonywanie umowy oraz wspieranie Dyrektora Generalnego KOWR w jej realizacji. W okresie od 19 września do 11 grudnia 2019 r. Zespół odbył cztery posiedzenia, których przedmiotem były bieżące zagadnienia związane z realizacją umowy. W związku ze

złożeniem w dniu 10 grudnia 2019 r. przez KOWR oświadczeń o rozwiązaniu umowy z dnia 13 sierpnia 2019 r. w trybie natychmiastowym oraz o przejęciu przedmiotu zastawu rejestrowego na własność, w dniu 17 grudnia 2019 r. uchylono zarządzenie w sprawie powołania zespołu ds. umowy z dnia 13 sierpnia 2019 r.

2. Pełniący obowiązki Dyrektor Generalny KOWR podpisał w dniu 13 marca 2019 r. umowę z Bankiem [...] ⁴¹ na ustanowienie (w terminie miesiąca od dnia zawarcia umowy) zabezpieczenia spłaty kredytu ESKIMOSA w formie kaucji pomimo, że w planie finansowym Zasobu WRSP na 2019 r. nie były przewidziane limity na udzielenie zabezpieczenia kredytów w ww. formie. Stanowiło to naruszenie art. 44 ust. 1 pkt 3 ufp, zgodnie z którym wydatki mogą być ponoszone na cele i w wysokościach określonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych oraz art. 46 ust. 1 ufp, zgodnie z którym jednostki sektora finansów publicznych mogą zaciągać zobowiązania do sfinansowania w danym roku do wysokości wynikającej z planu wydatków lub kosztów jednostki, pomniejszonej o wydatki na wynagrodzenia i uposażenia, składki na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy, inne składki i opłaty obligatoryjne oraz płatności wynikające z zobowiązań zaciągniętych w latach poprzednich, z zastrzeżeniem art. 136 ust. 4 i art. 153 tej ustawy.

W dniu 12 marca 2019 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR skierował pismo do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w którym poinformował, że w związku z planowanym przez KOWR zleceniem Bankowi [...] ⁴² udzielenia kolejnej gwarancji spłaty kredytu zaciągniętego przez S.A. ESKIMOS, Bank [...] ⁴³ zwrócił się do KOWR o zabezpieczenie przedmiotowej gwarancji kaucją gotówkową w rozumieniu art. 102 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe w wysokości 40 000 tys. zł. Pełniący obowiązki Dyrektor Generalny KOWR wskazał również, że udzielenie takiego zabezpieczenia „budzi wątpliwości formalno-prawne”. Na ww. piśmie Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonał adnotacji „zgoda”.

W dniu 13 marca 2019 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR ponownie skierował pismo do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o stanowisko w sprawie ustanowienia kaucji w podwyższonej wysokości 80 000 tys. zł. Jednocześnie podał, że w planie KOWR i Zasobu WRSP nie ma przewidzianych środków na ten cel. Na ww. piśmie ponownie Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonał adnotacji „zgoda”.

W dniu 13 marca 2019 r. została zawarta umowa o udzielenie gwarancji pomiędzy Bankiem [...] ⁴⁴ a KOWR. W myśl § 4 ww. umowy KOWR miał – w terminie jednego miesiąca od zawarcia umowy – przenieść na własność Banku [...] ⁴⁵ kaucję w wysokości 40 000 tys. zł.

W dniu 21 marca 2019 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR wystąpił do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o zmianę planu finansowego Zasobu WRSP w celu ustanowienia w tym planie zabezpieczenia wymaganego przez Bank [...] ⁴⁶ w postaci kaucji w wysokości 80 000 tys. zł, z tego kaucji w wysokości 40 000 tys. zł, tj. obejmującej gwarancję wystawioną przez Bank [...] ⁴⁷ w dniu 16 października 2018 r. oraz kaucji w wysokości

⁴¹ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

⁴² Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

⁴³ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

⁴⁴ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

⁴⁵ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

⁴⁶ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

⁴⁷ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

40 000 tys. zł obejmującej gwarancję wystawioną przez Bank [...] ⁴⁸ w dniu 13 marca 2019 r.

W dniu 12 kwietnia 2019 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi skierował pismo do p.o. Dyrektora Generalnego KOWR, w którym poinformował, że przepisy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz ustawy o KOWR, wprost nie wskazują, aby KOWR miał możliwość ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia zlecanej gwarancji w postaci kaucji gotówkowej, czy też depozytu. W związku z tym Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wystąpił o stanowisko w sprawie przedmiotowej zmiany planu finansowego Zasobu WRSP do Ministra Finansów. Minister Finansów nie przekazał opinii do proponowanej zmiany planu finansowego Zasobu WRSP, co uniemożliwiło jego przedłożenie do opinii Sejmowej Komisji Finansów Publicznych.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w związku z nieustanowieniem kaucji wynikającej z umowy z dnia 13 marca 2019 r. o udzielenie gwarancji w wysokości 40 000 tys. zł zawartej z Bankiem [...] ⁴⁹ został obciążony w okresie od 17 kwietnia do 17 lipca 2019 r. kwotą prowizji w łącznej wysokości 160 tys. zł.

3. W dniu 18 września 2019 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR działający na podstawie § 2 ust. 9 umowy z dnia 13 sierpnia 2019 r. zawartej pomiędzy ESKIMOS S.A., ESKIMOS Dystrybucja Spółka z o.o., a KOWR – na wniosek ESKIMOSA – wyraził zgodę na sprzedaż koncentratu jabłkowego luzem (3294,2 tony), stanowiącego zastaw rejestrowy KOWR, za cenę 17 200 tys. zł, tj. poniżej wartości wynikającej z umów zastawu o kwotę 3592,2 tys. zł.

W dniu 18 września 2019 r. ESKIMOS S.A. zawarł umowy sprzedaży ww. produktu wraz z umowami potrącenia celem całkowitego zaspokojenia zobowiązań ESKIMOS S.A. wobec dwóch wierzycieli. ESKIMOS wystawił faktury w ramach kompensaty na łączną kwotę 17 200 tys. zł. W dniu 1 października 2019 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR wystosował pismo do ESKIMOS S.A., w którym poinformował, że KOWR zrzeka się praw do zastawu rejestrowego 3294,2 ton koncentratu jabłkowego.

W wyniku realizacji umów z dnia 18 września 2019 r. zastaw rejestrowy KOWR w ilości 3294,2 ton koncentratu jabłkowego został sprzedany poniżej jego wartości, tj. o kwotę 3592,2 tys. zł. Wyrażenie zgody przez DG KOWR na ww. sprzedaż było działaniem niecelowym.

Prokuratura Regionalna w Warszawie poinformowała, że prowadzone jest postępowanie z art. 297 § 1 k.k. w sprawie składania nierzetelnych oświadczeń przez przedstawicieli ESKIMOS S.A. W związku z tym dowody zgromadzone w trakcie kontroli zostaną przekazane do Prokuratury w celu wykorzystania.

Ponadto Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa udzielił gwarancji Spółdzielni Mleczarskiej BIELMLEK w Bielsku Podlaskim.

Pismem z dnia 27 sierpnia 2019 r. Spółdzielnia Mleczarska BIELMLEK wraz z Radą Nadzorczą zwróciła się do KOWR o ustanowienie zabezpieczenia kredytu w wysokości 30 000 tys. zł w celu uregulowania należności wobec rolników oraz pracowników Spółdzielni, w związku z problemami finansowymi Spółdzielni.

W dniu 28 sierpnia 2019 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR zwrócił się do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wyrażenie zgody na udzielenie gwarancji kredytowej w wysokości 30 000 tys. zł Spółdzielni Mleczarskiej BIELMLEK. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 29 sierpnia 2019 r. wyraził zgodę na udzielenie gwarancji kredytowej.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że przed udzieleniem gwarancji spłaty kredytu przez KOWR w wysokości 30 000 tys. zł Spółdzielnia Mleczarska BIELMLEK w Bielsku Podlaskim

⁴⁸ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

⁴⁹ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

według stanu na dzień 31 lipca 2019 r. posiadała zobowiązania wobec KOWR w łącznej wysokości 157,4 tys. zł.

W dniu 30 sierpnia 2019 roku została zawarta umowa pomiędzy KOWR a BIELMLEK Spółdzielnią Mleczarską z siedzibą w Bielsku Podlaskim dotycząca udzielenia gwarancji do kwoty 30 000 tys. zł z terminem ważności do dnia 31 marca 2024 r.

Zgodnie z umową, prawne zabezpieczenie umowy stanowiły: weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, oświadczenie o zezwoleniu na ujawnienie informacji stanowiących tajemnicę bankową wraz z pełnomocnictwem do pobierania środków pieniężnych, notarialne oświadczenie o poddaniu się egzekucji z art. 777 § 1 pkt 5 k.p.c. do kwoty 32 000 tys. zł, zastaw rejestrowy do kwoty 32 000 tys. zł na ruchomych środkach technicznych o wartości 122 051,3 tys. zł oraz hipoteka na nieruchomościach Spółdzielni o łącznej powierzchni 7,9237 ha i wartości 49 944,5 tys. zł.

W dniu 6 września 2019 r. został sporządzony akt notarialny, w którym przedstawiciele Spółdzielni Mleczarskiej BIELMLEK złożyli oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 § 1 pkt 5 k.p.c. do sumy nie wyższej niż 32 000 tys. zł.

W dniu 19 września 2019 r. został sporządzony akt notarialny o ustanowieniu hipoteki na nieruchomościach przez Spółdzielnię Mleczarską BIELMLEK na rzecz KOWR do kwoty 32 000 tys. zł.

W dniu 20 września 2019 r. Sąd Rejonowy w Białymstoku, na wniosek KOWR, dokonał wpisu do rejestru zastawów rzeczy ruchomych i urządzeń o wartości 122 051,3 tys. zł. Wysokość zastawu na rzecz Zastawnika – KOWR określono na kwotę 32 000 tys. zł. Sąd natomiast w dniu 7 stycznia 2020 r. oddalił wniosek KOWR o dokonanie wpisu hipoteki łącznej do ksiąg wieczystych Spółdzielni Mleczarskiej BIELMLEK wobec zajęcia nieruchomości przez komornika.

W okresie od 17 października do 27 listopada 2019 r. KOWR zwracał się trzykrotnie do Spółdzielni o przekazanie informacji dotyczących stanu wywiązywania się Spółdzielni ze spłaty kredytu gwarantowanego przez KOWR. Na żadne z tych pism KOWR nie otrzymał odpowiedzi.

Pismem z dnia 15 listopada 2019 r. KOWR został powiadomiony przez Bank [...] ⁵⁰ o wypowiedzeniu umowy kredytu dla BIELMLEK, gwarantowanego przez KOWR.

Wobec braku spłaty kredytu przez BIELMLEK, w dniu 17 grudnia 2019 r. Bank [...] ⁵¹ skierował do KOWR wezwanie do zapłaty gwarancji w wysokości 30 000 tys. zł w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania.

Z uwagi na brak środków w planie finansowym Zasobu WRSP na 2019 r. na uregulowanie zobowiązania KOWR z tytułu ww. gwarancji, w dniu 18 grudnia 2019 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR skierował pismo do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o uruchomienie procedury zmiany planu finansowego Zasobu WRSP poprzez zwiększenie wydatków w poz. III.3.5.3 planu finansowego z 136 000 tys. zł do 166 000 tys. zł. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie zajął stanowiska w tej sprawie.

W dniu 31 grudnia 2019 r. na wniosek p.o. Dyrektora Generalnego KOWR, Bank [...] ⁵² wyraził zgodę na przesunięcie terminu spłaty przez KOWR kwoty 30 000 tys. zł do dnia 2 stycznia 2020 r. W tym dniu KOWR uregulował ww. zobowiązanie wobec Banku [...] ⁵³.

Zobowiązania Spółdzielni BIELMLEK wobec KOWR na koniec 2019 r. wyniosły ogółem 30 332,6 tys. zł, w tym 30 000 tys. zł kwota główna z tytułu udzielonej gwarancji kredytu oraz 203,8 tys. zł z tytułu prowizji od sumy faktycznie zleconej gwarancji. Zobowiązania Spółdzielni BIELMLEK wobec KOWR na 31 marca 2020 r. wyniosły ogółem 30 861,4 tys. zł, w tym 30 000 tys. zł kwota główna z tytułu udzielonej gwarancji kredytu, 203,8 tys. zł z tytułu prowizji od sumy faktycznie zleconej gwarancji oraz 521,3 tys. zł z tytułu odsetek ustawowych naliczonych od należności głównej.

⁵⁰ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

⁵¹ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

⁵² Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

⁵³ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w dniu 13 grudnia 2019 r. skierował do Sądu wnioski o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu z dnia 6 września 2019 r., w trybie art. 777 § 1 pkt 5 k.p.c., na kwotę 32 000 tys. zł.

W dniu 2 kwietnia 2020 r. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa został poinformowany przez Sąd Rejonowy w Białymstoku o otworzeniu w dniu 31 marca 2020 r. postępowania sanacyjnego dłużnika BIELMEK Spółdzielni Mleczarskiej w Bielsku Podlaskim.

Prokuratura Regionalna w Warszawie poinformowała, że prowadzone jest postępowanie dotyczące BIELMEKU obejmujące swoim zakresem m.in. działania osób reprezentujących tę Spółdzielnię, skutkujące wyrządzeniem temu podmiotowi szkody majątkowej w wielkich rozmiarach. W związku z tym dowody zgromadzone w trakcie kontroli zostaną przekazane do Prokuratury w celu wykorzystania.

Dane dotyczące wykonania kosztów Zasobu WRSP przedstawiono w załączniku nr 6.3 do Informacji.

4.3. GOSPODAROWANIE WOLNYMI ŚRODKAMI KOWR I ZASOBU WRSP

Stan środków pieniężnych KOWR na dzień 31 grudnia 2019 r. wyniósł 268 276,0 tys. zł i wzrósł o 233 494,6 tys. zł (tj. o 671,3%) w porównaniu do stanu na koniec 2018 r. (34 781,4 tys. zł). Wolne środki finansowe, którymi dysponował KOWR w 2019 r. w ramach planu finansowego były przekazywane – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie⁵⁴ – na rachunek Ministra Finansów. Analiza dyspozycji przekazywania wolnych środków w zarządzanie terminowe w wybranych miesiącach nie wykazała zagrożeń dla terminowej realizacji zadań oraz przypadków nieefektywnego przetrzymywania wolnych środków na rachunkach KOWR.

W 2019 r. u Ministra Finansów złożono 69 depozytów terminowych. Najniższy depozyt wyniósł 2000 tys. zł, a najwyższy 220 000 tys. zł, średnio 15 347,8 tys. zł. Ponadto każdego dnia kwotę wolnych środków zgromadzonych na rachunkach, które nie zostały przekazane w depozyt terminowy i nie zostały wydatkowane w danym dniu, przekazywano w zarządzanie *overnight*.

Łącznie w 2019 r. Krajowy Ośrodek uzyskał przychody z odsetek od wolnych środków w kwocie 626,2 tys. zł. W 2019 r. nie było przypadków wcześniejszego rozwiązania depozytu lub zwrotu środków przekazanych w zarządzanie terminowe.

Stan środków Zasobu WRSP na koniec 2019 r. wyniósł 599 513,1 tys. zł i był niższy o 311 037 tys. zł, tj. o 34,2% w stosunku do stanu na koniec 2018 r. (910 550,1 tys. zł).

W roku 2019 lokowano środki Zasobu WRSP u Ministra Finansów w postaci 172 depozytów. Wolne środki lokowano na okres od trzech dni do 60 dni. Najniższa kwota lokowanych środków w 2019 r. to 1000 tys. zł, najwyższa – 702 000 tys. zł, średnia kwota lokowanych wolnych środków wynosiła 82 539,5 tys. zł. Łącznie w 2019 r. Zasób WRSP uzyskał przychody z odsetek z tytułu lokowania wolnych środków w kwocie 8505,6 tys. zł.

W 2019 r. w związku z lokowaniem środków nie wystąpiły zdarzenia zagrażające terminowej realizacji zadań Zasobu WRSP i jego płynności finansowej.

4.4. EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

W ramach planu finansowego w układzie zadaniowym na 2019 r. KOWR zaplanował realizację trzech zadań, czterech podzadań i 13 działań dla dwóch funkcji państwa, tj. funkcji 4. Zarządzanie finansami państwa i mieniem państwowym oraz funkcji 21. Polityka rolna. Podzadania i działania ujęte w planowanych wydatkach w układzie zadaniowym oraz treść ich celów były zbieżne z priorytetami i obszarami działalności KOWR. Wykonanie miernika na koniec 2019 r. dla zadania:

- 4.4.W „Zarządzanie mieniem państwowym i ochrona interesów Skarbu Państwa” jakim był udział powierzchni rozdysponowanej w powierzchni gruntów pozostających w Zasobie (w %) wyniosło 85,5% i było wyższe od wielkości planowanej (81,84%);

⁵⁴ Dz. U. poz. 1864.

- 21.5.W „Wsparcie gospodarstw rolnych, rozwój wsi oraz żywność regionalna, tradycyjna i systemy jakości żywności” jakim był udział eksportu produktów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem (w %) wyniosło 13,5% i odpowiadało wielkości planowanej (13,5%);
- 21.6 „Regulacja i stabilizacja rynków rolnych i żywnościowych” jakim był wskaźnik ważony bezwzględnych zmian cen skupu podstawowych produktów rolnych (w %)” wyniosło 7,6% i było o 0,6 punktu procentowego wyższe od wielkości przewidywanej (tj. 7%).

W rocznym sprawozdaniu Rb-BZ2 z wykonania planu finansowego KOWR w układzie zadaniowym za 2019 r.⁵⁵ wykazano zrealizowane wydatki w kwocie 319 650,1 tys. zł, tj. 55,4% kwoty ujętej w planie po zmianach (577 449 tys. zł). Niepełne wykonanie planowanych wydatków związane było przede wszystkim z niewykorzystaniem środków na restrukturyzację zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne.

W 2019 r. w ramach planu finansowego Zasobu WRSP w układzie zadaniowym przewidziano realizację jednego zadania 4.4.W „Zarządzanie mieniem państwowym i ochrona interesów Skarbu Państwa”, którego miernik – udział powierzchni rozdysponowanej w powierzchni gruntów pozostających w Zasobie (w %) – wyniósł 85,5% i został wykonany powyżej planowanej wysokości (81,84%).

W rocznym sprawozdaniu Rb-BZ2 z wykonania planu finansowego Zasobu WRSP w układzie zadaniowym za 2019 r.⁵⁶ wykazano zrealizowane wydatki w kwocie 454 793,6 tys. zł, co stanowiło 54,8% kwoty ujętej w planie po zmianach (829 279 tys. zł). Niepełne wykonanie planowanych wydatków wynikało głównie z: przesunięcia realizacji inwestycji i remontów na kolejne lata m.in. z uwagi na brak ofert lub niewyłonienie wykonawców w ramach procedur zamówienia publicznego, rezygnacji z przeprowadzenia remontów obiektów budowlanych przeznaczonych na sprzedaż lub dzierżawę, decyzji powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego nakazujących rozbiórkę nieruchomości, a także brakiem transakcji spełniającymi wymogi ukur w obrocie nieruchomościami oraz w obrocie udziałów i akcji przedsiębiorstw, którymi zainteresowany byłby KOWR.

Zadania realizowane przez KOWR, w tym w ramach Zasobu WRSP szczegółowo opisano poniżej.

Realizacja zadań finansowanych w ramach planu finansowego KOWR

W 2019 r. w ramach administrowania mechanizmami krajowymi KOWR wypłacił łącznie 17 572,9 tys. zł, z tego: z dotacji celowych z budżetu państwa części 33 – Rozwój wsi kwotę 10 510,8 tys. zł i ze środków Zasobu WRSP – 7062,1 tys. zł.

W ramach wspierania rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą na realizację 165 przedsięwzięć wypłacono 10 582,8 tys. zł (8350 tys. zł z dotacji celowej i 2232,8 tys. zł ze środków Zasobu WRSP), tj. na poziomie roku ubiegłego, gdy na organizację 165 wydarzeń wydatkowano 9998 tys. zł. Podejmowane przez KOWR działania polegały m.in. na organizacji polskich stoisk narodowych na targach zagranicznych, spotkaniach biznesowych, spotkaniach informacyjno-szkoleniowych dla polskich przedsiębiorców, przygotowaniu materiałów informacyjnych dotyczących rynków zagranicznych oraz konferencjach, misjach handlowych i warsztatach kulinarnych.

Na działania w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, na realizację 215 przedsięwzięć wypłacono 6674,6 tys. zł (2000 tys. zł z dotacji celowej i 4674,6 tys. zł ze środków Zasobu WRSP), tj. o 32,6% więcej niż w 2018 r. (5032 tys. zł). Działania promocyjne zrealizowano w 2019 r. w oparciu o „Strategię promocji żywności Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi”, a ich głównym celem było promowanie oznaczenia „Produkt polski” i certyfikat „Produkt ekologiczny”.

W ramach działania na rzecz odnawialnych źródeł energii, ze środków dotacji celowej wydatkowano 160,3 tys. zł. W 16 szkoleniach pn. „OZE – szansa na innowacyjne rolnictwo” poświęconym m.in.: uwarunkowaniom i kosztom pozyskania energii ze źródeł odnawialnych, praktycznym

⁵⁵ W sprawozdaniu Rb-BZ2 dotyczącym KOWR wykazywane są wydatki z pozycji III. Wydatki ze sprawozdania Rb-40 pomniejszone o wpłaty do budżetu państwa, wydatki ponoszone ze środków otrzymanych z innych części budżetowych niż 33 – Rozwój wsi (PO IR, pomoc techniczna PO PŻ, Platforma Żywnościowa) oraz pomniejszone o wydatki poniesione w §§ 2910, 2950, 2960 dotyczące zwrotu dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ufp pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości, a także zwrotu niewykorzystanych dotacji oraz przelewów redystrybucyjnych.

⁵⁶ W sprawozdaniu Rb-BZ2 dotyczącym Zasobu WRSP wykazywane są wydatki prezentowane w sprawozdaniu Rb-40 w pozycji III.3 Wydatki w zakresie gospodarowania mieniem Zasobu.

doświadczeniom w eksploatacji ww. instalacji (w tym biogazowni rolniczych, małych elektrowni wodnych, instalacji fotowoltaicznych oraz kotłów na biomasę), a także źródłem finansowania i formom wsparcia ww. inwestycji – wzięło udział ponad 1,4 tys. osób.

Na restrukturyzację zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne wypłacono 154,7 tys. zł ze środków Zasobu WRSP (zaplanowano wydatki w wysokości 193 300 tys. zł). W 2019 r. podmioty prowadzące gospodarstwo rolne miały możliwość ubiegania się o restrukturyzację zadłużenia w formie przejęcia przez KOWR długu powstałego w związku z prowadzeniem działalności rolniczej pod warunkiem przeniesienia własności całości albo części nieruchomości rolnej na rzecz Skarbu Państwa. W 2019 r. do Oddziałów Terenowych KOWR wpłynęło 88 wniosków na kwotę 245 868 tys. zł o przejęcie długu w zamian za przeniesienie własności nieruchomości rolnej na rzecz Skarbu Państwa. Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. 20 wniosków na kwotę 54 536,6 tys. zł rozpatrzono negatywnie z powodu niespełniania przez podmioty wymogów z art. 7 ust. 11 ustawy o restrukturyzacji zadłużenia (tj. że przejęty dług nie może przekroczyć wartości nieruchomości rolnej, której własność jest przenoszona na rzecz Skarbu Państwa), 49 wniosków na kwotę 92 258,4 tys. zł pozostawiono bez rozpatrzenia z powodu niespełniania wymogów formalnych, a jeden wniosek na kwotę 377,2 tys. zł został wycofany. W trakcie procedowania (na koniec 2019 r.) pozostawało 17 wniosków na kwotę 98 918,7 tys. zł. Kwota zrealizowanych wydatków dotyczyła przejęcia przez OT KOWR w Olsztynie długu o wartości 154,4 tys. zł podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne w zamian za przeniesienie nieruchomości rolnej (4,8 ha) o tej samej wartości na rzecz Zasobu WRSP. Ponadto w związku z przeniesieniem własności nieruchomości poniesiono koszty notarialne w wysokości 0,3 tys. zł.

Niewielkie zainteresowanie restrukturyzacją zadłużenia związanego z prowadzeniem działalności rolniczej wynikało m.in. z przyjęcia regulacji uniemożliwiających restrukturyzację długów zaciągniętych w KOWR, a dających możliwość przejęcia długu jedynie od podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne znajdującego się w stanie likwidacji lub upadłości lub wobec którego nie toczy się postępowanie restrukturyzacyjne na podstawie ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne⁵⁷, przy założeniu, że dług powstał wyłącznie w związku z prowadzeniem działalności rolniczej, a jego wysokość nie przekroczy wartości nieruchomości, pomniejszonej o wysokości sumy hipoteki ustanowionej na tej nieruchomości. Ponadto przyczynami niskiej realizacji ww. zadania było zadłużenie wobec KOWR, brak dokumentów potwierdzających kwotę zadłużenia, brak dokumentów potwierdzających tytuł prawny do posiadania nieruchomości, nieaktualny operat szacunkowy, brak informacji o wymagalności długów, brak potwierdzenia wysokości zadłużenia przez wierzyciela, zadłużenie nie związane z prowadzeniem działalności rolniczej, występujące zadłużenie z tytułu zobowiązań publiczno-prawnych (wobec Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego).

Ustawa o restrukturyzacji zadłużenia przewidywała również inną formę pomocy zadłużonym podmiotom prowadzącym gospodarstwo rolne, tj. udzielanie gwarancji zabezpieczającej spłatę kredytu restrukturyzacyjnego. Z uwagi na brak w 2019 r. decyzji Komisji Europejskiej o zgodności tej pomocy ze wspólnym rynkiem (art. 8 tej ustawy), pomoc ta nie mogła być udzielana. Pomoc na restrukturyzację zadłużenia gospodarstw rolnych została zgłoszona do Komisji Europejskiej w dniu 11 czerwca 2018 r.

Realizacja zadań w ramach Programu Operacja Pomoc Żywnościowa 2014–2020

Krajowy Ośrodek będąc instytucją pośredniczącą PO PŻ 2014–2020 i beneficjentem, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym prowadził m.in.: postępowania o udzielenie zamówienia publicznego i zawierał umowy na dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich, przeprowadzał kontrole dostaw artykułów spożywczych, rozpatrywał wnioski o płatność i realizował płatności. Instytucją Zarządzającą PO PŻ 2014–2020 był Minister Rodziny Pracy i Polityki Społecznej.

W ramach realizacji PO PŻ 2014–2020 Krajowy Ośrodek wypłacił 266 134 tys. zł (226 214 tys. zł z budżetu środków europejskich i 39 920 tys. zł z budżetu państwa). Wydatki te zostały poniesione na dostarczenie do organizacji partnerskich 66,3 tys. ton żywności oraz z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania oraz kosztów środków towarzyszących w ramach

⁵⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 243, ze zm.

Podprogramu 2018. Wydatki na PO PŻ 2014–2020 nie były ujęte w planie finansowym KOWR na 2019 r. co opisano w punkcie 4.1 niniejszej Informacji.

Szczegółowym badaniem objęto próbę wydatków poniesionych w ramach PO PŻ 2014–2020 zrealizowanych z budżetu środków europejskich (36 518 tys. zł) i budżetu państwa (6444,4 tys. zł) w łącznej kwocie 42 962,4 tys. zł, tj. 16,1% łącznej kwoty wydatków zrealizowanych przez KOWR w ramach tego Programu (266 134 tys. zł). Wydatki te nie były objęte planem finansowym KOWR na 2019 r. co opisano szczegółowo w pkt 4.1 niniejszej Informacji. Próba została dobrana metodą celową i objęła pięć zapisów księgowych odnoszących się do najwyższych wydatków dotyczących trzech różnych dostawców żywności. Stwierdzono, że wydatki zostały zrealizowane przez KOWR zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, na cele wskazane w zawartych umowach, tj. dostawę żywności do magazynów organizacji partnerskich.

W wyniku szczegółowej analizy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na zakup urządzeń zabezpieczających sieć komputerową, na kwotę 1631 tys. zł, przeprowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego, nie stwierdzono naruszenia przepisów ustawy pzp.

Administrowanie mechanizmami Wspólnej Polityki Rolnej, w tym realizacja PROW 2014–2020 oraz inne działania KOWR nieskutkujące płatnością dla beneficjentów

W 2019 r. KOWR realizował zadania WPR, finansowane z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, delegowane z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

W ramach „Programu dla szkół” w zakresie pomocy Unii Europejskiej na rzecz dostarczania dzieciom w placówkach oświatowych świeżych i przetworzonych owoców oraz warzyw, mleka i przetworów mlecznych⁵⁸, Krajowy Ośrodek wystawił dla ARiMR zlecenia płatności i faktury na kwotę ogółem 212 851,6 tys. zł (94 018,7 tys. zł płatne z budżetu środków europejskich i 118 832,9 tys. zł ze środków z budżetu państwa), z tego z tytułu:

- dostaw produktów w wysokości 212 149,4 tys. zł (93 447,8 tys. zł z budżetu środków europejskich oraz 118 701,6 tys. zł z budżetu państwa),
- działań edukacyjnych i oceny programu – 220 tys. zł (178,9 tys. zł z budżetu środków europejskich oraz 41,1 tys. zł z budżetu państwa),
- realizacji działań promocyjnych – 482,2 tys. zł (392 tys. zł z budżetu środków europejskich oraz 90,2 tys. zł z budżetu państwa).

W 2019 r. z ww. wsparcia skorzystało około 1,8 mln uczniów uczęszczających do klas I–V szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia oraz z klas I–II ogólnokształcących szkół baletowych.

W 2019 r. w ramach „Wsparcia działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” wspierano realizację ośmiu kampanii informacyjno-promocyjnych prowadzonych przez organizacje branżowe i międzybranżowe na rynkach państw UE i w krajach spoza UE. Krajowy Ośrodek wystawił dla ARiMR zlecenia płatności w wysokości 17 688,5 tys. zł (15 904,2 tys. zł z budżetu środków europejskich i 1784,3 tys. zł z budżetu państwa).

W 2019 r. za przechowywanie odtłuszczonego mleka w proszku (dalej OMP) KOWR wystawił dla ARiMR faktury na kwotę 559,7 tys. zł (455 tys. zł płatne z budżetu środków europejskich i 104,7 tys. zł z budżetu państwa – podatek VAT). Według stanu na koniec 2019 r. KOWR nie posiadał w magazynach interwencyjnych zapasów OMP.

W ramach regulacji handlu zagranicznego z krajami spoza UE, w 2019 r. KOWR wydał 176 decyzji o wypłacie refundacji do wywozu 1810,8 tony mięsa wołowego do Turcji, które dotyczyły rozliczenia wniosków o refundację z roku gospodarczego 2012/2013 i wystawił dla ARiMR zlecenia płatności na kwotę 1749,5 tys. zł (płatne z budżetu środków europejskich). W 2019 r. KOWR wydał również 890 pozwoleń i wyciągów z pozwoleń na przywóz oraz wywóz produktów rolno-spożywczych z lub do krajów spoza UE, a także wydał 251 zaświadczeń na wywóz 880,4 ton makaronów do Stanów Zjednoczonych.

Realizując „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w ramach realizacji „Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2016/17, 2017/18, 2018/19” oraz „Krajowego Programu

⁵⁸ Pomocy udzielano zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/791 z dnia 11 maja 2016 r. zmieniającym rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 i (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do programu pomocy dotyczącej dostarczania owoców i warzyw, bananów oraz mleka w placówkach oświatowych (Dz. Urz. UE L 135 z 24.05.2016, str. 1).

Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2020–2022”, Krajowy Ośrodek wystawił dla ARiMR zlecenia płatności na kwotę 24 737,5 tys. zł (12 368,7 tys. zł z budżetu środków europejskich i 12 368,8 tys. zł z budżetu państwa). Wsparcia udzielono na zakup sprzętu pszczelarskiego i przeprowadzenie szkoleń, zakup leków do zwalczania warrozy oraz urządzeń do prowadzenia gospodarki wędrowniej, wykonanie analiz jakości miodu, a także zakup matek, pakietów i odkładów pszczelich.

W ramach działania „System jakości produktów rolnych i środków spożywczych” PROW 2014–2020 wspierano przystępowanie przez producentów rolnych do systemów jakości oraz inicjatyw informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym w zakresie certyfikowanych produktów żywnościowych wysokiej jakości. W ramach poddziałania „Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości” KOWR wydał ogółem 1305 decyzji przyznających kwotę 1512,4 tys. zł (962,3 tys. zł z budżetu środków europejskich i 550,1 tys. zł z budżetu państwa). W ramach poddziałania „Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym” KOWR wydał ogółem 28 decyzji skutkujących płatnością na kwotę 10 440,9 tys. zł (6643,5 tys. zł z budżetu środków europejskich i 3797,4 tys. zł z budżetu państwa).

W związku z wykonywaniem przez KOWR powyższych zadań delegowanych, w 2019 r. wystawiono dla ARiMR dokumenty płatnicze na łączną kwotę 269 540,1 tys. zł, z tego 132 102,1 tys. zł z budżetu środków europejskich i 137 438 tys. zł z budżetu państwa.

W 2019 r. KOWR realizował także inne zadania WPR (delegowane z ARiMR oraz tzw. zadania własne) w zakresie prowadzenia rejestru pierwszych podmiotów skupujących i monitorowania wielkości skupu mleka, monitorowania obowiązku zawierania umów na dostarczanie produktów rolnych, administrowania potencjałem produkcyjnym winorośli i wina oraz prowadzenia działania na rynku cukru.

W 2019 r. KOWR kontynuował działania na rynku mleka i przetworów mlecznych związane z końcowym rozliczeniem roku kwotowego 2013/2014 i 2014/2015. W związku z rozliczeniem roku 2013/2014, Krajowy Ośrodek przekazał do MRiRW – 126,6 tys. zł, a w ramach rozliczenia roku 2014/2015 – 2710,6 tys. zł. Na koniec 2019 r. stan należności przeterminowanych dotyczących tego mechanizmu był niższy w stosunku do 2018 r. o 242,8% (tj. o 4175 tys. zł).

Zadania w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjny Rozwój 2014–2020

Krajowy Ośrodek był partnerem Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii w realizacji w latach 2016–2019 branżowego programu promocji polskich specjalności żywnościowych w ramach podzadania 3.3.2. „Promocja gospodarki w oparciu o polskie marki produktowe – Marka Polskiej Gospodarki – Brand. KOWR w 2019 r. wydatkował na realizację tego programu 2010,5 tys. zł, z tego: 1957 tys. zł z budżetu środków europejskich i 53,5 tys. zł z budżetu państwa. Wydatki poniesiono na organizację stoisk na międzynarodowych targach rolno-spożywczych (na Białorusi, Tajwanie oraz w Holandii, Chinach, Singapurze i Wietnamie), organizowano pokazy kulinarne i degustacje polskich specjalności żywnościowych, a przy okazji targów Polagra Food 2019 w Poznaniu odbyły się misje przyjazdowe zagranicznych kontrahentów i dziennikarzy.

Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych

Tworzenie, zadania, zasady finansowania oraz organizację i funkcjonowanie funduszy promocji produktów rolno-spożywczych reguluje ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych⁵⁹. Źródłami finansowania funduszy promocji produktów rolno-spożywczych były wpłaty dokonywane przez zobowiązane podmioty z poszczególnych branż oraz odsetki bankowe naliczane od środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bieżących funduszy. Do zadań KOWR należało wyłącznie administrowanie funduszami promocji oraz obsługa rachunków bankowych poszczególnych funduszy. Każdy fundusz był zarządzany przez komisję zarządzającą składającą się z dziesięciu członków – przedstawicieli przetwórców produktów rolnych, producentów oraz izb rolniczych.

Na wsparcie marketingu rolnego, wzrostu spożycia i promocji produktów rolno-spożywczych ze środków finansowych dziesięciu funduszy promocji produktów rolno-spożywczych w 2019 r. wypłacono 56 795 tys. zł. Najwięcej środków finansowych wypłacono z Funduszu Promocji Mięsa

⁵⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 688.

Wieprzowego – 13 933,4 tys. zł, a najmniej z Funduszu Promocji Mięsa Owczego – 7,9 tys. zł. W 2019 r. nie było wypłat z Funduszu Promocji Roślin Oleistych (utworzony z dniem 1 sierpnia 2019 r.). Koszty obsługi funduszy w 2019 r. wyniosły 2081,6 tys. zł i zostały sfinansowane ze środków funduszy promocji.

Platforma Żywnościowa

Kontynuując realizację projektu „Platforma Żywnościowa”, mającego na celu uruchomienie elektronicznej platformy sprzedażowej dla produktów rolno-spożywczych – w lutym 2019 r. zakończono fazę badawczą projektu, a w grudniu fazę przygotowania wyników badań naukowych do zastosowania w praktyce. W ramach tego Projektu w 2019 r. wydatkowano 2436 tys. zł. Projekt był realizowany w ramach strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków” Narodowego Centrum Badań i Rozwoju „Gospostrateg” przez konsorcjum w składzie: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa – lider projektu, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy oraz Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego.

Gospodarowanie nieruchomościami rolnymi Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

W 2019 r. KOWR realizował zadania określone w art. 6 ust.1 pkt 1–7 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa⁶⁰ dotyczące w szczególności tworzenia oraz poprawy struktury obszarowej gospodarstw rodzinnych, restrukturyzacji, prywatyzacji i zagospodarowania mienia rolnego Skarbu Państwa oraz zadania określone odrębnymi przepisami.

Na dzień 1 stycznia 2019 r. w Zasobie WRSP było 1 368 936 ha gruntów. W 2019 r. powierzchnia gruntów w Zasobie WRSP zmniejszyła się o 3949 ha, co było skutkiem sprzedaży i nieodpłatnego przekazania (7992 ha), zmian geodezyjno-prawnych (254 ha), a także przejścia do Zasobu WRSP areału o powierzchni 4297 ha (w tym 3665 ha w ramach realizacji zadań wynikających z ukur).

W 2019 r. rozdysponowano grunty Zasobu WRSP o powierzchni 7992 ha, w tym sprzedano 3665 ha (79 ha wykazano jako sprzedaż w okresie poprzednim), a 4406 ha zostało m.in. przekazane jednostkom samorządu terytorialnego, Lasom Państwowym, regionalnym zarządom gospodarki wodnej oraz kościelnym osobom prawnym. W 2019 r. sprzedaż gruntów stanowiła 49,7% wielkości zaplanowanej (7370 ha). Powierzchnia gruntów sprzedanych w 2019 r. była o 9% wyższa niż w 2018 r. Przeciętna cena sprzedaży 1 ha gruntów rolnych wyniosła 30 998 zł i była o 17,4% wyższa od uzyskanej w 2018 r. (26 402 zł). Głównymi przyczynami niższej sprzedaży od założeń planowanych były ograniczenia i uwarunkowania wynikające z przepisów ustawy o wstrzymaniu sprzedaży.

Spośród sprzedanych w 2019 r. gruntów, 0,8 tys. ha (22,3%) zbyto w trybie bezprzetargowym, głównie na rzecz dotychczasowych dzierżawców (osób fizycznych) – na podstawie prawa pierwszeństwa nabycia. Średnia powierzchnia gruntów sprzedanych w 2019 r. osobom fizycznym wyniosła 0,96 ha na jedną umowę, a sprzedaż dotychczasowym dzierżawcom – 2,12 ha na jedną umowę. Inną formą udostępniania gruntów na powiększanie gospodarstw rodzinnych było organizowanie przez KOWR przetargów ograniczonych na sprzedaż i dzierżawę. W 2019 r. KOWR przeprowadził ogółem 3609 przetargów ograniczonych na sprzedaż 3112 ha oraz 4394 przetargi na dzierżawę 35 259 ha gruntów Zasobu WRSP, w wyniku których wyłoniono nabywców na 801 ha i wyłoniono dzierżawców na 29 396 ha. Przetargi ograniczone organizowane przez KOWR w 2019 r. przeznaczone były głównie dla rolników indywidualnych.

Na koniec 2019 r. powierzchnia gruntów w Zasobie WRSP wyniosła 1 364 987 ha i pozostawała w następujących formach zagospodarowania: w dzierżawie było 1 039 306 ha (o 15 225 ha więcej niż na koniec 2018 r.), w wieczystym użytkowaniu – 52 854 ha (o 279 ha mniej niż na koniec 2018 r.), w trwałym zarządzie – 18 139 ha (o 953 ha mniej niż na koniec 2018 r.), w innym zagospodarowaniu (dożywotnie użytkowanie, bezumowne użytkowanie, użyczenie) – 20 065 ha (o 8819 ha mniej niż na koniec 2018 r.), obce grunty (głównie grunty pod wodami) stanowiły 36 006 ha (o 527 ha mniej niż na koniec 2018 r.). Do rozdysponowania pozostawało 198 616 ha (o 8597 ha mniej niż na koniec 2018 r.), z których – według szacunków KOWR – ponad 50% może być zagospodarowane na cele rolnicze.

⁶⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 396.

W 2019 r. KOWR sprzedał 166 lokali mieszkalnych (65,1% planowanej liczby 254), tj. o 38 lokali mieszkalnych mniej niż w 2018 r. oraz nieodpłatnie przekazał 50 lokali mieszkalnych.

Realizacja zadań w ramach ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego

W 2019 r., na podstawie art. 3 ust. 4 ukur, KOWR złożył oświadczenia o skorzystaniu z prawa pierwokupu w odniesieniu do nieruchomości rolnych o łącznej powierzchni 2469,8 ha i w związku z tym poniesiono wydatki w kwocie 77 448,1 tys. zł. Na podstawie art. 3a ust. 1 ukur, KOWR złożył oświadczenia o skorzystaniu z prawa pierwokupu udziałów i akcji w spółkach prawa handlowego w związku z tym poniósł w 2019 r. wydatki w kwocie 14 231,9 tys. zł. Oddział Terenowy KOWR w Szczecinie zakupił w 2019 r. 1401 udziałów w Spółce z o.o. Wesoła za kwotę 7005 tys. zł oraz OT KOWR w Bydgoszczy zakupił w 2019 r. 2847,9 tys. sztuk akcji w Krajowej Spółce Cukrowej S.A. w Toruniu za kwotę 7226,9 tys. zł.

Nadzór nad spółkami

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r., KOWR wykonywał prawo własności w stosunku do 40 spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, wyszczególnionych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lipca 2018 r. w sprawie wykazu jednoosobowych spółek hodowli roślin uprawnych lub hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej⁶¹. Ze względu na wiodący kierunek hodowli, rodzaj prowadzonych prac hodowlanych oraz zakres prowadzonej działalności określono trzy grupy spółek:

- spółki hodowli roślin (osiem spółek),
- spółki hodowli koni i stada ogierów (13 spółek),
- spółki hodowli zwierząt (19 spółek).

Według danych za IV kwartał 2019 r. (ze sprawozdania F-01) spółki strategiczne uzyskały za 2019 r. łącznie zysk netto w wysokości 6087,3 tys. zł, z tego:

- spółki hodowli roślin wykazały zysk netto w wysokości 8443,8 tys. zł,
- spółki hodowli koni poniosły stratę w wysokości 3016,6 tys. zł,
- spółki hodowli zwierząt wykazały zysk netto w wysokości 660 tys. zł.

Głównymi przyczynami uzyskania straty netto w spółkach hodowli koni była susza oraz zmniejszenie sprzedaży koni, zwłaszcza arabskich i pełnej krwi angielskiej.

Na koniec 2019 r. KOWR wykonywał również prawo własności w stosunku do ELEWARR sp. z o.o.

Krajowa Grupa Spożywcza

W 2019 r. w ramach Zespołu do spraw opracowania koncepcji utworzenia Krajowej Grupy Spożywczej, działającego przy Ministrze Rolnictwa i Rozwoju Wsi, KOWR odpowiadał za przygotowanie biznesplanu dla Krajowej Grupy Spożywczej (inaczej zwanej Narodowym Holdingiem Spożywczym). Przewidziana w biznesplanie koncepcja konsolidacji wybranych firm z Krajową Spółką Cukrową S.A. została akceptowana przez ww. Zespół. Na opracowanie ww. dokumentu KOWR wydatkował kwotę 84,9 tys. zł. Na podstawie zarządzenia nr 81 z dnia 13 grudnia 2019 r. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Zespół ten zakończył działalność.

W dniu 6 grudnia 2018 r. p.o. Dyrektor Generalny KOWR powołał Pełnomocnika ds. Narodowego Holdingu Spożywczego, który za okres od 6 grudnia 2018 r. do 18 marca 2019 r. otrzymał wynagrodzenie (wraz z pochodnymi) w wysokości 59,2 tys. zł.

Zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne, w tym jednoosobowe spółki Skarbu Państwa⁶² – Minister Aktywów Państwowych wykonuje prawa z akcji i udziałów m.in. Krajowej Spółki Cukrowej S.A. oraz innych spółek Skarbu Państwa z sektora rolno-spożywczego. W związku z powyższym z dniem 7 grudnia 2019 r. to Minister Aktywów Państwowych jest organem sprawującym kontrolę nad ładem korporacyjnym w większości

⁶¹ Dz. U. poz. 1525.

⁶² Dz. U. poz. 2369.

podmiotów z sektora rolno-spożywczego, które uwzględnione zostały w koncepcji utworzenia Krajowej Grupy Spożywczej przygotowywanej przez resort rolnictwa⁶³.

Szczegółowe dane dotyczące wykonania zadań przez KOWR w 2019 r. przedstawiają tabele w załączniku nr 6.4 do Informacji.

4.5. SPRAWOZDANIA

Kontroli poddano prawidłowość sporządzania następujących sprawozdań Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz Zasobu WRSP za IV kwartał 2019 r.:

- z wykonania planu finansowego agencji wykonawczej (Rb-40) za IV kwartał 2019 r.,
- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2019 rok, planu finansowego Zasobu WRSP (Rb-40),
- z wykonania planu dochodów i wydatków agencji wykonawczej (Rb-35) za IV kwartał 2019 r.,
- z wykonania planu dochodów i wydatków Zasobu WRSP (Rb-35),
- z wykonania wydatków w układzie zadaniowym za 2019 r. KOWR (Rb-BZ2),
- z wykonania wydatków w układzie zadaniowym za 2019 r. Zasobu WRSP (Rb-BZ2),
- o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych za IV kwartał 2019 r. (Rb-N),
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji za IV kwartał 2019 r. (Rb-Z),
- uzupełniające o stanie zobowiązań za rok 2019 według tytułów dłużnych (Rb-UZ).

W sprawozdaniach dotyczących KOWR kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań KOWR. Sprawozdania te zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Stwierdzono, że w pierwotnym sprawozdaniu Rb-35 Zasobu WRSP za IV kwartał 2019 r. zobowiązania na koniec 2019 r. zostały zawyżone o kwotę 43 073,9 tys. zł (wykazano kwotę 711 543,3 tys. zł, a po korekcie kwotę 668 469,4 tys. zł). W pierwotnym sprawozdaniu Rb-40 Zasobu WRSP za IV kwartał 2019 r. zawyżono kwotę kosztów ogółem o 271,3 tys. zł podając kwotę 1 230 308 tys. zł zamiast kwoty 1 230 036,7 tys. zł. Wynikało to z zawyżenia kosztów gospodarowania mieniem Zasobu WRSP.

W skorygowanych sprawozdaniach Rb-35 i Rb-40 za IV kwartał 2019 r. dokonano zmiany sposobu prezentacji w księgach rachunkowych Zasobu WRSP kosztów i wydatków dotyczących programu "System Satelitarnego Monitorowania Upraw Rolnych" oraz przyporządkowania ich do odpowiednich pozycji sprawozdania, ujęcia w sprawozdaniu zgodnych z ewidencją księgową zobowiązań wobec Banku [...] ⁶⁴ z tytułu udzielonych gwarancji w kwocie 30 000 tys. zł oraz zobowiązań KOWR wobec ARiMR z tytułu uzyskanych dopłat bezpośrednich, dla których KOWR nie otrzymał jeszcze decyzji w kwocie 233,3 tys. zł, wyłączenie ze sprawozdania wpłat otrzymanych przez KOWR w ramach przekształcenia prawa wieczystego użytkowania na cele mieszkaniowe w prawo własności w kwocie 73 307,3 tys. zł, które pierwotnie były wykazane jako zobowiązania kontrahentów, a ostatecznie zakwalifikowane do rozliczeń międzyokresowych przychodów. Natomiast korekta sprawozdania Rb-40 była wynikiem zmiany sposobu prezentacji w księgach rachunkowych kosztów i wydatków dotyczących programu „System Satelitarnego Monitorowania Upraw Rolnych”.

Ponadto stwierdzono również, że zobowiązania wymagalne wykazane w sprawozdaniu Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji w części dotyczącej Zasobu WRSP dotyczące wierzycieli krajowych grupy III wykazanych w kolumnie 7 zostały zawyżone o kwotę 7,6 tys. zł (pierwotnie wykazano kwotę 11,3 tys. zł, a po korekcie 3,7 tys. zł). Zobowiązania z tytułu

⁶³ Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r., KOWR wykonywał prawo własności w stosunku do 40 spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, wyszczególnionych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lipca 2018 r. w sprawie wykazu jednoosobowych spółek hodowli roślin uprawnych lub hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, a także ELEWARR sp. z o.o.

⁶⁴ Wyłączono informację stanowiącą tajemnicę bankową. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 1 uodip, art. 5 i art. 104 upb. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie banków.

odsetek od zobowiązań wymagalnych wykazane zostały zaniżone o 80 zł (pierwotnie podano kwotę 0,11 zł, a po korekcie 80,11 zł).

Z kolei w sprawozdaniu Rb-N o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych za IV kwartał 2019 r. w części dotyczącej Zasobu WRSP:

- należności wymagalne zaniżono o łączną kwotę 2076,2 tys. zł, z tego od przedsiębiorstw niefinansowych o kwotę 1436,1 tys. zł (pierwotnie wykazano kwotę 227 981,6 tys. zł, a po korekcie kwotę 229 417,7 tys. zł), a od gospodarstw domowych o kwotę 640,1 tys. zł (pierwotnie wykazano kwotę 320 814,3 tys. zł, a po korekcie 321 454,4 tys. zł);
- należności wymagalne z tytułu dostaw towarów i usług zaniżono o łączną 840 tys. zł, z tego od przedsiębiorstw niefinansowych o kwotę 747,4 tys. zł (pierwotnie wykazano kwotę 182 002,3 tys. zł, a po korekcie 182 749,7 tys. zł), a od gospodarstw domowych o kwotę 92,6 tys. zł (pierwotnie wykazano kwotę 310 098,4 tys. zł, a po korekcie kwota 310 191 tys. zł).

Nieprawidłowości w sprawozdaniach Rb-N i Rb-Z były skutkiem błędów popełnionych przy ich sporządzaniu, a także otrzymanej korekty dokumentu wskazującą nową datę płatności zobowiązań w kwocie 7,6 tys. zł, przypadającą na 2020 r. W związku z tym zobowiązanie to nie zostało wykazane w zobowiązaniach wymagalnych. Stosowany w KOWR system kontroli zarządczej w zakresie sporządzania sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań dotyczących operacji finansowych Zasobu WRSP nie zapewniał prawidłowości ich sporządzenia.

Stwierdzone błędy w sprawozdaniach Zasobu WRSP zostały skorygowane w dniu 25 marca 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdanie z realizacji wydatków Zasobu WRSP w układzie zadaniowym (Rb-BZ2) oraz sprawozdanie uzupełniające o stanie zobowiązań za rok 2019 według tytułów dłużnych w zakresie Zasobu WRSP (Rb-UZ). Sprawozdania te zostały sporządzone terminowo i stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym, a także prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej.

5. INFORMACJE DODATKOWE

Do p.o. Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa po kontroli wykonania w 2019 r. planów finansowych KOWR i Zasobu WRSP oraz realizacji zadań finansowanych z udziałem środków budżetu Unii Europejskiej zostało skierowane wystąpienie pokontrolne z dnia 24 kwietnia 2020 r. W wystąpieniu pokontrolnym NIK wniosła o realizację zadań związanych z udzielaniem pomocy w formie poręczeń i gwarancji w dostosowaniu do wytycznych standardów kontroli zarządczej, zaciąganie zobowiązań na cele i w wysokości ustalonej w planie finansowym, racjonalne prowadzenie gospodarki majątkowej w szczególności w zakresie udzielanych poręczeń i gwarancji oraz wzmocnienie mechanizmów kontroli zarządczej w celu zapobiegania nieprawidłowościom w obszarze sporządzania sprawozdań Zasobu WRSP.

Pełniący obowiązki Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa pismem z dnia 7 maja 2020 r. poinformował NIK, że nie zgłasza zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego. Pismem z dnia 13 maja 2020 r. poinformował również o sposobie realizacji wniosków pokontrolnych:

- realizacja zadań związanych z udzielaniem pomocy w formie poręczeń i gwarancji w dostosowaniu do wytycznych standardów kontroli zarządczej;

W przypadku realizacji przez KOWR w przyszłości zadania związanego z udzielaniem pomocy w formie poręczeń i gwarancji na podstawie art. 24 ust. 11 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, będzie ono realizowane w oparciu o wytyczne standardów kontroli zarządczej, zawartych w Komunikacie Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, tj.:

- zadania zostaną opracowane stosowne pisemne zasady zawierające opis przebiegu procesu udzielania poręczeń/gwarancji,
 - zadania zostaną przypisane wyznaczonej komórce organizacyjnej KOWR w Regulaminie Organizacyjnym,
 - zadania zostaną uwzględnione w pisemnych zakresach obowiązków pracowników wyznaczonej komórki organizacyjnej;
- zaciąganie zobowiązań na cele i w wysokości ustalonej w planie finansowym;
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa podejmie wszelkie działania polegające na wzmoczeniu kontroli zarządczej w zakresie weryfikacji nowych zadań zleczanych przez jednostki zewnętrzne w trakcie roku budżetowego pod kątem zarówno zgodności z przepisami prawa, regulującymi działania KOWR, jak i możliwości finansowania tych zadań w granicach obowiązującego planu finansowego;
 - racjonalne prowadzenie gospodarki majątkowej w szczególności w zakresie udzielanych poręczeń i gwarancji;
Będąc w trakcie procedowania zarządzenie Dyrektora Generalnego KOWR w zakresie powołania Komisji ds. poręczeń i gwarancji kredytowych oraz regulamin pracy tej komisji, określi jednoznaczne zasady udzielania przez KOWR poręczeń i gwarancji kredytowych. Wnioski beneficjentów podlegać będą ocenie formalnej oraz merytorycznej, w ramach której, według ściśle określonych kryteriów, dokonana zostanie ocena beneficjenta, warunkująca racjonalne prowadzenie gospodarki majątkowej;
 - wzmocnienie mechanizmów kontroli zarządczej w celu zapobiegania nieprawidłowościom w obszarze sporządzania sprawozdań Zasobu WRSP;

W celu zapobieżenia w przyszłości nieprawidłowościom w obszarze sporządzania sprawozdań Zasobu WRSP, KOWR przeprowadzi w 2020 roku w Oddziałach Terenowych i Centrali szkolenia, dotyczące prawidłowości sporządzania sprawozdań budżetowych i finansowych. Szkolenia będą skierowane do osób sporządzających poszczególne sprawozdania.

Ponadto Prokuratura Regionalna w Warszawie poinformowała, że prowadzone jest postępowanie z art. 297 § 1 k.k. w sprawie składania nierzetelnych oświadczeń przez przedstawicieli ESKIMOS S.A., a także postępowanie dotyczące Spółdzielni Mleczarskiej BIELMEK obejmujące swoim zakresem m.in. działania osób reprezentujących tę Spółdzielnię, skutkujące wyrządzeniem temu podmiotowi szkody majątkowej w wielkich rozmiarach.

W związku z tym dowody zgromadzone w postępowaniu kontrolnym zostaną przekazane do prokuratury w celu wykorzystania w postępowaniu przygotowawczym.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ

Ocen wykonania planu finansowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa dokonano stosując kryteria⁶⁵ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2019 roku⁶⁶.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

Przychody (P):	598 546,2 tys. zł
Koszty (K) (łącznie z wydatkami majątkowymi):	342 561,7 tys. zł
Łączna kwota (G = P + K):	941 107,9 tys. zł
Waga przychodów w łącznej kwocie	(Wp = P : G) 0,636
Waga kosztów (łącznie z wydatkami majątkowymi) w łącznej kwocie:	(Wk = K : G) 0,364
Nieprawidłowości w przychodach:	0 zł
Ocena cząstkowa przychodów (Op):	(5) pozytywna
Nieprawidłowości w kosztach (łącznie z wydatkami majątkowymi):	0,0 zł
Ocena cząstkowa kosztów (Ok) (łącznie z wydatkami majątkowymi):	(5) pozytywna
Łączna ocena przychodów i kosztów ŁO ⁶⁷ :	ŁO = 5 x 0,636 + 5 x 0,364 = 5
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

Zasób Własności Rolnej Skarb Państwa

Przychody (P):	1 173 451,1 tys. zł
Koszty (K) (łącznie z wydatkami majątkowymi):	1 361 544 tys. zł
Łączna kwota (G = P + K):	2 534 995,1 tys. zł
Waga przychodów w łącznej kwocie	(Wp = P : G) 0,4629
Waga kosztów (łącznie z wydatkami majątkowymi) w łącznej kwocie:	(Wk = K : G) 0,5371
Nieprawidłowości w przychodach:	0 zł
Ocena cząstkowa przychodów (Op):	(5) pozytywna
Nieprawidłowości w kosztach (łącznie z wydatkami majątkowymi):	0 zł
Ocena cząstkowa kosztów (Ok) (łącznie z wydatkami majątkowymi):	3 (opisowa)
Ocena cząstkowa wykonania kosztów (Ok) została obniżona o dwa punkty wobec stwierdzonych nieprawidłowości polegających na tym, że nie wszystkie standardy kontroli zarządczej były przestrzegane w KOWR, a tym samym nie zapewniono funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie udzielania poręczeń i gwarancji, a ponadto stwierdzono zaciąganie zobowiązań niemających pokrycia w planie finansowym Zasobu WRSP w kwocie 40 000 tys. zł, niecelowe działania polegające na wyrażeniu zgody na sprzedaż produktów stanowiących zastaw rejestrowy KOWR poniżej wartości ustalonej w umowie zastawu o 3592,2 tys. zł.	
Łączna ocena przychodów i kosztów ŁO ⁶⁸ :	ŁO = 5 x 0,4629 + 3 x 0,5371 = 3,9258, co w przybliżeniu do jedności daje wynik 4.
Opinia o sprawozdaniach:	opisowa
Ocena ogólna:	opisowa

⁶⁵ <http://www.nik.gov.pl/kontrola/standardy-kontroli-nik/>

⁶⁶ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrola/analiza-budzetu-panstwa/>.

⁶⁷ ŁO = Op x Wp + Ok x Wk

⁶⁸ ŁO = Op x Wp + Ok x Wk

6.2. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO KOWR

Lp.	Wyszczególnienie	2018 r.		2019 r.		4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan według ustawy budżetowej na rok 2019	Plan po zmianach	Wykonanie				
		w tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Zadania wynikające z ustawy tworzącej agencję wykonawczą (układ kasowy)									
1	Wydatki na realizację zadań, w tym:	15 165,0	223 600,0	211 600,0	17 572,9	1474,4	115,9	7,9	8,3
1.1	- dopłaty krajowe do materiału siewnego	135,1	0,0	50,0	0,5	-	0,4	-	1,0
1.2	- działania w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych	5 032,3	6 000,0	7 000,0	6 674,6	119,2	132,6	111,2	95,4
1.3	- wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą	9 997,6	11 100,0	11 050,0	10 582,8	111,0	105,9	95,3	95,8
1.4	- wspieranie działań na rzecz odnawialnych źródeł energii w szczególności w rolnictwie	-	1 500,0	200,0	160,3	-	-	-	-
1.5	- wspieranie działań rozwojowych i inwestycyjnych w zakresie innowacyjności w sektorze rolno-spożywczym	-	5 000,0	-	-	-	-	-	-
1.6	- restrukturyzacja zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne	-	200 000,0	193 300,0	154,7	-	-	0,1	0,1
Część A. Wykonanie planu finansowego w układzie memoriałowym									
I	STAN NA POCZĄTEK ROKU	-	-	-	-	-	-	-	-
1	Środki obrotowe, w tym:	36 985,7	8 261,0	39 559,0	35 553,6	22,3	96,1	430,4	89,9
1.1	Środki pieniężne	36 001,5	8 117,0	39 415,0	34 781,3	22,3	96,6	428,5	88,2
1.2	Należności krótkoterminowe, w tym:	579,6	100,0	100,0	544,5	17,2	93,9	544,5	554,5
1.2.1	z tytułu udzielonych pożyczek	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2.2	od jednostek sektora finansów publicznych	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3	Zapasy	31,5	44,0	44,0	84,9	139,7	269,5	193,0	193,0
2	Należności długoterminowe, w tym:	2 051,2	2 003,0	2 003,0	2 033,0	97,6	99,1	101,5	101,5
2.1	z tytułu udzielonych pożyczek	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2	od jednostek sektora finansów publicznych	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Zobowiązania, w tym:	33 953,5	14 333,0	14 333,0	37 880,9	42,2	111,6	264,3	264,3
3.1	z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2	Wymagalne	-	-	-	-	-	-	-	-
II	PRZYCHODY OGÓŁEM	336 342,8	607 026,0	612 243,0	598 546,2	180,5	178,0	98,6	97,8
1	Przychody z prowadzonej działalności, z tego:	8 699,6	4 875,0	4 875,0	5 840,5	56,0	67,1	119,8	119,8
1.1	Pozostałe	8 699,6	4 875,0	4 875,0	5 840,5	56,0	67,1	119,8	119,8
2	Dotacje z budżetu państwa	78 033,5	36 272,0	24 761,0	20 175,0	46,5	25,9	55,6	81,5
3	Środki otrzymane z Unii Europejskiej	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Środki od innych jednostek sektora finansów publicznych	3 419,5	0,0	3 281,0	3 006,5	-	87,9	-	91,6
5	Pozostałe przychody, z tego:	246 190,2	565 879,0	579 326,0	569 524,2	229,8	231,3	100,6	98,3
5.1	Odsetki (np. z tytułu udzielonych pożyczek), w tym:	480,8	70,0	332,0	839,0	14,6	174,5	1198,6	252,7
5.1.1	Odsetki od depozytów u Ministra Finansów lub z tytułu skarbowych papierów wartościowych	289,9	69,0	271,0	626,2	23,8	216,0	907,5	231,1

Lp.	Wyszczególnienie	2018 r.		2019 r.		4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan według ustawy budżetowej na rok 2019	Plan po zmianach	Wykonanie				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5.2	Środki otrzymane od jednostek spoza sektora finansów publicznych	-	-	-	-	-	-	-	-
5.3	Równowartość odpisów amortyzacyjnych	7 407,9	11 497,0	10 516,0	5 167,0	155,2	69,7	44,9	49,1
5.4	Środki na koszty funkcjonowania KOWR	234 983,0	549 374,0	563 355,0	563 355,0	233,8	239,7	102,5	100,0
5.5	Pozostałe przychody	3 318,5	4 938,0	5 123,0	163,2	148,8	4,9	3,3	3,2
III	KOSZTY OGÓŁEM	311 054,2	588 805,0	572 851,0	327 970,0	189,3	105,4	55,7	57,3
1	Koszty funkcjonowania	293 889,6	360 628,0	356 674,0	309 652,9	122,7	105,4	85,9	86,8
1.1	Amortyzacja	12 301,0	13 027,0	15 498,0	13 967,2	105,9	113,5	107,2	90,1
1.2	Materiały i energia	9 626,0	17 736,0	15 069,0	9 776,9	184,2	101,6	55,1	64,9
1.3	Usługi obce	58 371,8	70 621,0	72 540,0	62 852,9	121,0	107,7	89,0	86,6
1.4	Wynagrodzenia, z tego:	164 713,7	193 178,0	192 780,0	177 420,3	117,3	107,7	91,8	92,0
1.4.1	Osobowe	162 612,3	189 434,0	189 036,0	175 596,3	116,5	108,0	92,7	92,9
1.4.2	Bezosobowe	2 101,4	3 744,0	3 744,0	1 824,0	178,1	86,8	48,7	48,7
1.4.3	Pozostałe	-	-	-	-	-	-	-	-
1.5	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	2 750,1	16 194,0	9 699,0	953,5	588,9	34,7	5,9	9,8
1.6	Składki, z tego na:	30 185,2	35 140,0	35 140,0	32 742,8	116,4	108,5	93,2	93,2
1.6.1	ubezpieczenie społeczne	27 021,9	31 101,0	31 101,0	29 332,2	115,1	108,5	94,3	94,3
1.6.2	Fundusz Pracy	3 163,3	4 039,0	4 039,0	3 410,6	127,7	107,8	84,4	84,4
1.6.3	Fundusz Emerytur Pomostowych	-	-	-	-	-	-	-	-
1.7	Płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań	-	-	-	-	-	-	-	-
1.8	Podatki i opłaty, w tym:	1 900,1	2 480,0	2 922,0	2 082,4	130,5	109,4	84,0	71,3
1.8.1	podatek akcyzowy	-	-	-	-	-	-	-	-
1.8.2	podatek od towarów i usług (VAT)	26,5	1 353,0	1 353,0	49,5	5105,6	186,8	3,7	3,7
1.8.3	opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	245,2	340,0	342,0	228,8	138,6	93,3	67,3	66,9
1.8.4	podatki stanowiące źródło dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego	481,1	684,0	684,0	504,9	142,2	104,9	73,8	73,8
1.8.5	opłaty na rzecz budżetu państwa	1,3	35,0	35,0	0,0	2692,3	0,0	-	0,0
1.9	Pozostałe koszty funkcjonowania	14 041,7	12 252,0	13 026,0	9 856,9	87,3	70,2	80,5	75,7
2	Koszty realizacji zadań, w tym:	13 794,6	223 658,0	211 658,0	18 100,5	1621,3	131,2	8,1	8,6
2.1	środki przekazane innym podmiotom	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Pozostałe koszty, w tym:	3 370,0	4 519,0	4 519,0	216,6	1340,0	6,4	4,8	4,8
3.1	Środki na wydatki majątkowe	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2	Pozostałe koszty	3 370,0	4 519,0	4 519,0	216,6	134,1	6,4	4,8	4,8
IV	WYNIK BRUTTO (II-III)	25 288,6	18 221,0	39 392,0	270 576,2	72,0	1070,0	1485,0	686,9
V	OBOWIĄZKOWE OBCIĄŻENIA WYNIKU FINANSOWEGO	31 298,1	0,0	0,0	263 019,2	-	840,4	-	-
1	Podatek dochodowy od osób prawnych	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Pozostałe obciążenia wyniku finansowego	31 298,1	0,0	0,0	263 019,2	-	840,4	-	-
2.1	Wpłata do budżetu państwa (np. z zysku, nadwyżki środków finansowych)	31 298,1	0,0	0,0	263 019,2	-	840,4	-	-
VI	WYNIK NETTO (IV-V)	-6 009,5	18 221,0	39 392,0	7 557,0	-33,0	-125,8	41,5	19,2
VII	DOTACJE Z BUDŻETU PAŃSTWA	-	-	-	-	-	-	-	-

Lp.	Wyszczególnienie	2018 r.	2019 r.			4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan według ustawy budżetowej na rok 2019	Plan po zmianach	Wykonanie				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Dotacje ogółem, z tego:	85 375,8	36 272,0	24 761,0	20 175,0	42,5	23,6	55,6	81,5
1.1	- podmiotowa	54 330,0	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0
1.2	- przedmiotowa	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3	- celowa	23 703,5	36 272,0	10 600,0	10 510,8	153,0	44,3	29,0	99,2
1.4	- celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE – bieżące	-	-	14 161,0	9 664,2	-	0,0	0,0	68,2
1.4.1	w tym: na współfinansowanie	-	-	2 931,0	1 870,3	-	0,0	0,0	63,8
1.5	- celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE – majątkowe	-	-	-	-	-	-	-	-
1.5.1	w tym: na współfinansowanie	-	-	-	-	-	-	-	-
1.6	- na inwestycje i zakupy inwestycyjne	7 432,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VIII	ŚRODKI NA WYDATKI MAJĄTKOWE	11 430,6	21 581,0	41 151,0	14 591,7	188,8	127,7	67,6	35,5
IX	ŚRODKI PRYZNANE INNYM PODMIOTOM	-	-	-	-	-	-	-	-
X	STAN NA KONIEC ROKU	-	-	-	-	-	-	-	-
1	Środki obrotowe, w tym:	35 553,6	8 154,0	8 154,0	269 079,9	22,9	756,5	3298,7	3299,9
1.1	Środki pieniężne	34 781,3	8 117,0	8 117,0	268 276,1	23,3	771,3	3305,1	3305,1
1.2	Należności krótkoterminowe, w tym:	544,5	-	-	634,1	-	116,4	-	-
1.2.1	z tytułu udzielonych pożyczek	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2.2.	od jednostek sektora finansów publicznych	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3	Zapasy	84,9	37,0	37,0	112,0	43,6	131,9	302,7	302,7
2	Należności długoterminowe, w tym:	2 033,0	1 932,0	1 932,0	2 011,9	95,0	98,9	104,1	104,1
2.1	z tytułu udzielonych pożyczek	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2	od jednostek sektora finansów publicznych	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Zobowiązania, w tym:	37 880,9	15 245,0	15 245,0	268 258,3	40,3	708,2	1759,6	1759,6
3.1	z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2	Wymagalne	154,8	-	-	-	-	-	-	-
Część B. Plan finansowy w układzie kasowym									
I	STAN ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA POCZĄTEK ROKU	36 001,5	8 117,0	39 415,0	34 781,4	22,5	96,6	428,5	88,2
II	DOCHODY	331 787,5	591 010,0	597 208,0	593 751,4	178,1	179,0	100,5	99,4
1	Dotacje z budżetu państwa ogółem, z tego:	85 429,2	36 272,0	24 761,0	20 175,0	42,4	23,6	55,6	81,5
1.1	- podmiotowa	54 330,0	-	-	-	-	-	-	-
1.2	- przedmiotowa	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3	- celowa	23 756,9	36 272,0	10 600,0	10 510,8	152,7	44,2	29,0	99,2
1.4	- celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE – bieżące,	-	-	14 161,0	9 664,2	-	-	-	68,2
	w tym na współfinansowanie	-	-	2 931,0	1 870,3	-	-	-	63,8
1.5	- celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE – majątkowe,	-	-	-	-	-	-	-	-
	w tym na współfinansowanie	-	-	-	-	-	-	-	-
1.6	- na inwestycje i zakupy inwestycyjne	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Środki otrzymane z Unii Europejskiej	7 342,3	-	-	-	-	-	-	-

Lp.	Wyszczególnienie	2018 r.	2019 r.			4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan według ustawy budżetowej na rok 2019	Plan po zmianach	Wykonanie				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	Środki otrzymane od innych jednostek sektora finansów publicznych	3 419,5	0,0	3 281,0	3 006,5	-	87,9	-	91,6
4	Pozostałe dochody, z tego:	242 938,8	554 738,0	569 166,0	570 569,9	228,3	234,9	102,9	100,2
4.1	Odsetki (np. z tytułu udzielonych pożyczek), w tym:	500,6	70,0	332,0	1 145,4	14,0	228,8	1636,3	345,0
4.1.1	Odsetki od depozytów u Ministra Finansów lub z tytułu skarbowych papierów wartościowych	307,5	69,0	271,0	639,2	22,4	207,9	926,4	235,9
4.2	Środki otrzymane od jednostek spoza sektora finansów publicznych	-	-	-	-	-	-	-	-
4.3	Środki na koszty funkcjonowania KOWR	234 983,0	549 374,0	563 355,0	563 355,0	233,8	239,7	102,5	100,0
4.4	Pozostałe	7 455,2	5 294,0	5 479,0	6 069,5	71,0	81,4	114,6	110,8
III	WYDATKI	333 007,6	591 010,0	628 506,0	360 256,7	177,5	108,2	61,0	57,3
1	Wydatki na funkcjonowanie, z tego:	280 987,7	345 829,0	344 457,0	296 793,9	123,0	105,6	85,8	86,2
1.1	Materiały i energia	9 890,2	17 626,0	17 459,0	11 733,7	178,2	118,6	66,6	67,2
1.2	Usługi obce	58 655,7	70 235,0	74 654,0	61 780,1	119,7	105,3	88,0	81,8
1.3	Wynagrodzenia	163 801,7	193 178,0	192 780,0	177 487,9	117,9	108,4	91,9	92,1
1.3.1	Osobowe	161 741,4	189 434,0	189 036,0	175 622,7	117,1	108,6	92,7	92,9
1.3.2	Bezosobowe	2 060,3	3 744,0	3 744,0	1 865,2	181,7	90,5	49,8	49,8
1.3.3	Pozostałe	-	-	-	-	-	-	-	-
1.4	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	1 152,2	14 762,0	8 267,0	1 480,7	1 281,2	128,5	10,0	17,9
1.5	Składki, z tego:	30 248,5	35 196,0	35 196,0	32 739,9	116,3	108,2	93,0	93,0
1.5.1	na ubezpieczenie społeczne	27 085,2	31 120,0	31 120,0	29 328,6	114,9	108,3	94,2	94,2
1.5.2	na Fundusz Pracy	3 163,3	4 076,0	4 076,0	3 411,3	128,9	107,8	83,7	83,7
1.5.3	na Fundusz Emerytur Pomostowych	-	-	-	-	-	-	-	-
1.5.4	Pozostałe	-	-	-	-	-	-	-	-
1.6	Płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań	-	-	-	-	-	-	-	-
1.7	Podatki i opłaty, w tym:	2 785,8	2 384,0	2 826,0	2 581,4	85,6	92,7	108,3	91,3
1.7.1	podatek akcyzowy	913,1	1 318,0	1 318,0	553,4	144,3	60,6	42,0	42,0
1.7.2	podatek od towarów i usług (VAT)	217,1	326,0	328,0	227,6	150,2	104,8	69,8	69,4
1.7.3	podatek CIT	-	-	-	-	-	-	-	-
1.7.4	opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	519,6	641,0	641,0	504,3	123,4	97,1	78,7	78,7
1.7.5	podatki stanowiące źródło dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego	-	-	-	-	-	-	-	-
1.7.6	opłaty na rzecz budżetu państwa	-	32,0	32,0	-	-	-	-	-
1.8	Pozostałe wydatki na funkcjonowanie	14 453,6	12 448,0	13 275,0	8 990,2	86,1	62,2	72,2	67,7
2	Wydatki majątkowe	11 404,0	21 581,0	41 151,0	14 591,8	189,2	128,0	67,6	35,5
3	Wydatki na realizację zadań, w tym:	15 165,0	223 600,0	211 600,0	17 572,9	1474,4	115,9	7,9	8,3
3.1	Środki przyznane innym podmiotom	-	-	-	-	-	-	-	-
3.1	- dopłaty krajowe do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych	5 023,3	6 000,0	7 000,0	6 674,6	119,4	132,6	111,2	95,4
3.2	- dopłaty krajowe do materiału siewnego	-	135,1	-	50,0	0,5	0,4	-	1,0

Lp.	Wyszczególnienie	2018 r.	2019 r.			4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan według ustawy budżetowej na rok 2019	Plan po zmianach	Wykonanie				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.3	- wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą	9 997,6	11 100,0	11 050,0	10 582,8	111,0	105,9	95,3	95,8
3.4	- wspieranie działań na rzecz odnawialnych źródeł energii w szczególności w rolnictwie	-	1 500,0	200,0	160,3	-	-	10,7	80,2
3.5	- wspieranie działań rozwojowych i inwestycyjnych w zakresie innowacyjności w sektorze rolno-spożywczym	-	5 000,0	-	-	-	-	-	-
3.6	- restrukturyzacja zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne	-	200 000,0	193 300,0	154,7	-	-	0,1	0,1
4.	Wpłata do budżetu państwa (np. z zysku, nadwyżki środków finansowych)	22 080,9	-	31 298,0	31 298,1	-	141,7	-	100,0
5.	Pozostałe wydatki	3 370,0	-	-	-	-	-	-	-
IV	Kasowo zrealizowane przychody	-	-	-	-	-	-	-	-
1.	Zaciągnięte kredyty i pożyczki	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	Przychody z prywatyzacji	-	-	-	-	-	-	-	-
V	Kasowo zrealizowane rozchody	-	-	-	-	-	-	-	-
1.	Splata kredytów i pożyczek	-	-	-	-	-	-	-	-
VI	STAN ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC ROKU (I+IV+V-VI)	34 781,4	8 117,0	8 117,0	268 276,1	23,3	771,3	3305,1	3305,1
VII	Zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty	1 993,0	2 060,0	2 060,0	1 983,0	103,4	102,6	96,3	96,3
Część E. Dane uzupełniające									
1.	Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie lub depozyt u Ministra Finansów	33 805,6	8 117,0	8 117,0	267 313,9	24,0	790,7	3293,3	3293,3
1.1	- depozyty <i>overnight</i> (O/N)	33 805,6	8 117,0	8 117,0	267 313,9	24,0	790,7	3293,3	3293,3
1.2	- depozyty terminowe	-	-	-	-	-	-	-	-
I.	Na podstawie rozporządzenia Rada Ministra z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2018 nie wygasają z upływem roku budżetowego	-	-	1 900,0	1 844,7	-	-	-	97,1
I.I	Modernizacja i pierwsze wyposażenia nowej siedziby OT KOWR w Gorzowie Wlkp.	-	-	1 900,0	1 844,7	-	-	-	97,1

Opracowanie własne na podstawie danych z korekty sprawozdania za IV kwartał 2019 r. Rb-40 z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2019 r. planu finansowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, z dnia 25 marca 2020 r., zweryfikowanego przez NIK.

6.3. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO ZASOBU WRSP

Lp.	Wyszczególnienie	2018 r.	2019 r.			4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan według ustawy budżetowej na rok 2019	Plan po zmianach	Wykonanie				
			w tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Zadania wynikające z ustawy tworzącej agencję wykonawczą									
1.	Wydatki w zakresie gospodarowania mieniem Zasobu, z tego:	248 423,4	641 124,0	829 279,0	454 793,6	258,1	183,1	70,9	54,8
1.1	inwestycje i remonty	72 903,1	405 124,0	509 279,0	181 026,9	555,7	248,3	44,7	35,5
1.1.1	inwestycje i remonty dotyczące mienia Zasobu	34 324,3	133 124,0	71 279,0	35 678,5	387,8	103,9	26,8	50,1
1.1.2	realizacja ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego	38 578,8	272 000,0	438 000,0	145 348,4	705,0	376,8	53,4	33,2
1.2	bezzwrotna pomoc finansowa	20 952,6	35 000,0	35 000,0	20 795,0	167,0	99,2	59,4	59,4
1.3	utrzymanie mienia niezagospodarowanego	45 475,7	65 000,0	65 000,0	49 844,1	142,9	109,6	76,7	83,1
1.4	wydatki związane z rozdysponowaniem mienia	10 582,3	30 000,0	22 000,0	11 890,6	31,7	112,4	39,6	54,0
1.5	pozostałe wydatki	98 509,7	106 000,0	203 000,0	191 237,0	107,6	194,1	180,4	94,2
Część A. Wykonanie planu finansowego w układzie memoriałowym									
I	PRZYCHODY OGÓŁEM	1 171 989,2	1 069 300,0	1 219 300,0	1 173 451,1	91,2	100,1	109,7	96,2
1	Przychody własne	1 171 989,2	1 069 300,0	1 219 300,0	1 173 451,1	91,2	100,1	109,7	96,2
1.1	przychody ze sprzedaży mienia Zasobu	417 274,5	439 100,0	569 100,0	370 440,0	105,2	88,8	84,4	65,1
1.2	przychody z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu	477 272,2	397 600,0	397 600,0	514 588,3	83,3	107,8	129,4	129,4
1.3	przychody finansowe	249 923,0	187 600,0	187 600,0	209 535,0	75,0	83,8	111,7	111,7
1.3.1	- odsetki	192 243,8	182 600,0	182 600,0	182 334,7	95,0	94,8	99,9	99,9
1.3.2	- dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3.3	- inne	57 679,2	5 000,0	5 000,0	27 200,3	8,7	47,2	544,0	544,0
1.4	inne przychody z gospodarowania mieniem Zasobu	27 519,5	45 000,0	65 000,0	78 887,8	163,5	286,7	175,3	121,4
II	KOSZTY OGÓŁEM	1 005 542,5	1 140 974,0	1 290 974,0	1 230 036,7	113,5	122,3	107,8	95,3
1	Zasilenie Funduszu Rekompensacyjnego	388 263,9	153 600,0	153 600,0	153 600,0	39,6	39,6	100,0	100,0
2	Środki na koszty funkcjonowania Agencji								
	Środki na koszty funkcjonowania KOWR	234 983,0	549 374,0	563 355,0	563 355,0	233,8	239,7	102,5	100,0
3	Koszty gospodarowania mieniem Zasobu, z tego:	382 295,6	438 000,0	574 019,0	513 081,7	114,6	134,2	117,1	89,4
3.1	amortyzacja	45 185,4	47 500,0	44 500,0	42 733,9	105,1	94,6	90,0	96,0
3.2	materiały i energia	2 690,3	4 500,0	4 500,0	2 830,4	167,3	105,2	62,9	62,9
3.3	usługi obce	46 262,4	76 000,0	78 100,0	52 721,2	164,2	114,0	69,4	67,5
3.4	bezzwrotna pomoc finansowa	20 877,2	35 000,0	35 000,0	20 847,8	167,6	99,9	59,6	59,6
3.5	pozostałe koszty rodzajowe	2 042,0	5 000,0	4 000,0	3 925,5	244,8	192,2	78,5	98,1
3.6	pozostałe koszty operacyjne	154 886,8	140 000,0	288 419,0	249 357,6	90,4	161,0	178,1	86,5
3.7	podatki i opłaty	32 508,0	53 000,0	44 500,0	33 225,6	163,0	102,2	62,7	74,7
3.8	koszty finansowe	77 843,5	77 000,0	75 000,0	107 439,7	98,9	138,0	139,5	143,3
	- płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań	-	-	-	-	-	-	-	-

Lp.	Wyszczególnienie	2018 r.		2019 r.		4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan według ustawy budżetowej na rok 2019	Plan po zmianach	Wykonanie				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	- inne	77 843,5	77 000,0	75 000,0	107 439,7	98,9	138,0	139,5	143,3
III	WYNIK (poz. I - II)	166 446,7	-71 674,0	-71 674,0	-56 585,6	-232,2	-34,0	78,9	78,9
IV	OBOWIAZKOWE OBCIĄŻENIA WYNIKU FINANSOWEGO	717 521,4	36 700,0	36 700,0	405 425,2	5,1	56,5	1104,7	1104,7
1	Nadwyżka środków finansowych	717 521,4	36 700,0	36 700,0	405 425,2	5,1	56,5	1104,7	1104,7
V	LIMIT PORĘCZEŃ I GWARANCJI KREDYTOWYCH	40 000,0	10 000,0	166 000,0	30 000,0	25,0	75,0	300,0	18,1
IV	ŚRODKI NA WYDATKI MAJĄTKOWE (realizacja ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego)	57 608,4	272 000,0	438 000,0	131 507,3	472,6	228,3	48,3	30,0
Część B. Plan finansowy w układzie kasowym									
I	STAN ŚRODKÓW NA POCZĄTEK OKRESU	887 896,0	300 265,0	931 986,0	910 550,1	33,8	102,6	303,2	97,7
II	WPLYWY Z ZAGOSPODAROWANIA MIENIA ZASOBU	1 611 460,4	1 390 100,0	1 620 100,0	1 589 151,4	86,3	98,6	114,3	98,1
1	Ze sprzedaży mienia Zasobu	1 209 498,6	1 028 500,0	1 158 500,0	1 131 992,3	85,0	93,6	110,1	97,7
2	Z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu	378 065,0	346 600,0	346 600,0	432 763,5	91,7	114,5	124,9	124,9
3	Inne z działalności w zakresie gospodarowania i rozporządzania mieniem Zasobu, w tym:	23 896,8	15 000,0	115 000,0	24 395,6	62,8	102,1	162,6	21,2
3.1	- odsetki	10 560,0	3 000,0	3 000,0	8 505,6	28,4	80,5	283,5	283,5
III	WYDATKI OGÓŁEM	1 588 806,3	1 410 748,0	2 272 469,0	1 897 983,9	88,8	119,5	134,5	83,5
1.	Przekazy zewnętrzne, z tego:	1 105 399,9	220 250,0	879 835,0	879 835,3	19,9	79,6	399,5	100,0
1.1.	wpłata do budżetu państwa	890 488,6	71 050,0	702 771,4	702 771,4	8,0	78,9	989,1	100,0
1.1.1	wpłata za rok poprzedni	855 738,6	51 050,0	682 771,0	682 771,4	6,0	79,8	1337,5	100,0
1.1.2	zaliczki za rok bieżący	34 750,0	20 000,0	20 000,0	20 000,0	57,6	57,6	100,0	100,0
1.2	zasilenie Funduszu Rekompensacyjnego	214 911,3	149 200,0	177 064,0	177 063,9	69,4	82,4	118,7	100,0
2.	Środki na koszty funkcjonowania ANR	-	-	-	-	-	-	-	-
	środki na koszty funkcjonowania KOWR	234 983,0	549 374,0	563 355,0	563 355,0	233,8	239,7	102,5	100,0
3.	Wydatki w zakresie gospodarowania mieniem Zasobu, z tego:	248 423,4	641 124,0	829 279,0	454 793,6	258,1	183,1	70,9	54,8
3.1	inwestycje i remonty	72 903,1	405 124,0	509 279,0	181 026,9	555,7	248,3	44,7	35,5
3.1.1	inwestycje i remonty dotyczące mienia Zasobu	34 324,3	133 124,0	71 279,0	35 678,5	387,8	103,9	26,8	50,1
3.1.2	realizacja ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego	38 578,8	272 000,0	438 000,0	145 348,4	705,0	376,8	53,4	33,2
3.2	bezzwrotna pomoc finansowa	20 952,6	35 000,0	35 000,0	20 795,0	167,0	99,2	59,4	59,4
3.3	utrzymanie mienia niezagospodarowanego	45 475,7	65 000,0	65 000,0	49 844,1	142,9	109,6	76,7	83,1
3.4	wydatki związane z rozdysponowaniem mienia	10 582,3	30 000,0	22 000,0	11 890,6	31,7	112,4	39,6	54,0
3.5	pozostałe wydatki, z tego:	98 509,7	106 000,0	203 000,0	191 237,0	107,6	194,1	180,4	94,2
3.5.1	wsparcie programu restrukturyzacji strategicznych spółek hodowlanych	-	-	-	-	-	-	-	-
3.5.2	wpłaty do US z tytułu VAT	76 263,0	67 000,0	67 000,0	61 612,5	87,5	80,8	92,0	92,0
3.5.3	inne wydatki	22 246,7	39 000,0	136 000,0	129 624,5	175,3	582,7	332,4	95,3

Lp.	Wyszczególnienie	2018 r.	2019 r.			4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan według ustawy budżetowej na rok 2019	Plan po zmianach	Wykonanie				
			w tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
IV	RÓŻNICA WPŁYWÓW I WYDATKÓW (poz. II-III)	22 654,1	-20 648,0	-652 369,0	-308 832,5	-109,7	-1363,3	1495,7	47,3
	Rozliczenie nadwyżki środków finansowych do przekazania w roku następnym	0,0	-10 000,0	-10 000,0	-2 204,5	0,0	0,0	22,0	22,0
V	POZOSTAŁE PRZEPIŁYWY	682 771,4	16 700,0	16 700,0	385 425,2	2,4	56,5	2307,9	2307,9
1	Splata pożyczek	0,0	0,0	0,0	80,7	0,0	0,0	0,0	0,0
2	Udzielanie pożyczek	0,0	-10 000,0	-10 000,0	-2 285,2	0,0	0,0	22,9	22,9
3	Pozostałe rozrachunki	-	-	-	-	-	-	-	-
VI	STAN ŚRODKÓW NA KONIEC OKRESU	910 550,1	269 617,0	269 617,0	599 617,0	29,6	65,8	222,4	222,4
Część C. Dane uzupełniające									
1	Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie lub depozyt u Ministra Finansów	904 551,4	269 617,0	269 617,0	598 576,4	8,9	66,2	222,0	222,0
1.1	- depozyty <i>overnight</i> (O/N)	100 551,4	269 617,0	269 617,0	598 576,4	268,1	595,3	222,0	222,0
1.2	- depozyty terminowe	804 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Opracowanie własne na podstawie danych z korekty sprawozdania za IV kwartał 2019 r. Rb-40 z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2019 r. planu finansowego Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, z dnia 25 marca 2020 r., zweryfikowanego przez NIK.

6.4. REALIZACJA NIEKTÓRYCH ZADAŃ KOWR

Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r.	Plan wydatków po zmianach 2019 r. ^{*)}	Wykonanie 2019 r.	5:3 %	5:4 %
1	2	3	4	5	6	7
	Fundusze promocji - razem	94 913,9	135 285,5	115 673,6	121,9	85,5
1	Fundusze promocji - obsługa	1 972,7	2 018,1	2 081,6	105,5	103,1
2	Fundusze promocji - wsparcie	46 470,6	66 633,7	56 796,0	122,2	85,2
2.1	Fundusz Promocji Mleka	10 340,6	14 382,7	12 663,8	122,5	88,0
2.2	Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego	10 029,5	15 315,9	13 933,4	138,9	91,0
2.3	Fundusz Promocji Mięsa Wołowego	6 302,7	8 005,7	6 007,0	95,3	75,0
2.4	Fundusz Promocji Mięsa Końskiego	174,5	155,7	144,8	83,0	93,0
2.5	Fundusz Promocji Mięsa Owczego	22,7	14,0	7,9	34,8	56,3
2.6	Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych	2 091,0	3 711,6	2 902,2	138,8	78,2
2.7	Fundusz Promocji Owoców i Warzyw	6 634,0	9 601,1	7 631,8	115,0	79,5
2.8	Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego	10 511,5	15 073,7	13 203,9	125,9	87,6
2.9	Fundusz Promocji Ryb	364,1	373,2	301,2	82,7	80,7
2.10	Fundusz Promocji Roślin Oleistych (utworzony z dniem 1 sierpnia 2019 r.)	-	-	-	0,0	0,0

*) Plan wydatków po zmianach 2019 r. ustalony na podstawie planów finansowych uchwalonych przez komisje zarządzające poszczególnymi funduszami promocji. Uchwały komisji zarządzających dotyczące planów finansowych na rok 2019 są dostępne na stronie internetowej KOWR: <http://bip.kowr.gov.pl/fundusze-promocji/wyplaty-z-funduszy-promocji>.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014–2020

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2018 r.	Plan wydatków po zmianach 2019 r.			Wykonanie 2019 r.			9:3 %	9:6 %
			Budżet państwa	Budżet środków europejskich	Ogółem	Budżet państwa	Budżet środków europejskich	Ogółem		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Pomoc Techniczna PO PŻ 2014–2020	5 424,8	5 776,0	-	5 776,0	-	-	4 549,7	83,9	78,8
2.	PO PŻ 2014–2020	97 760,0	40 999,1	235 255,0	276 254,1	-	-	-	272,2	96,3
2.1.	Podprogram 2018	97 760,0	40 999,1	235 255,0	276 254,1	39 920,0	226 213,5	266 133,5	272,2	96,3
2.2.	Podprogram 2019	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Zadania delegowane przez ARiMR (kwoty wynikające z dokumentów płatniczych wystawionych przez KOWR)

Lp.	Wyszczególnienie	Budżet środków europejskich	Budżet państwa	Razem
		w tys. zł		
1	2	3	4	5
1.	Program dla szkół (brutto)	93 626,7	118 742,7	212 369,4
2.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	12 368,8	12 368,8	24 737,6
3.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	0,0	0,0	0,0
4.	Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku (koszty brutto przechowywania OMP)	455,0	104,7	559,7
5.	Refundacje wywozowe – wołowina i cielęcina	1 749,5	0,0	1 749,5
6.	Poddziałanie "Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości" w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” PROW 2014–2020	969,6	554,2	1 523,8
7.	Poddziałanie "Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym" w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” PROW 2014–2020	7 436,4	4 250,6	11 687,0
	Ogółem	116 606,0	136 021,0	252 627,0

Główne efekty rzeczowe działań Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w 2019 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Wykonanie w 2018 r.¹)	Plan na 2019 r.	Wykonanie w 2019 r.	6/4 (%)	6/5 (%)
1	2	3	4	5	6	7	8
I.	DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWANA Z BUDŻETU KRAJOWEGO						
1.	Działania promocyjne i informacyjne mające na celu promowanie produktów rolnych i żywnościowych, metod ich produkcji, a także systemów jakości produktów rolnych i żywnościowych	liczba wydanych decyzji/liczba przedsięwzięć promocyjnych i informacyjnych	264	250	215	81,4	86,0
2.	Wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą	liczba przedsięwzięć promocyjnych i informacyjnych	90	165	90	100,0	54,5
		liczba wydanych decyzji	165	165	165	100,0	100,0
3.	Dopłaty do materiału siewnego	liczba wydanych decyzji	18	-	1	5,6	-
4.	Wsparcie działań innowacyjnych i rozwojowych w sektorze rolno-spożywczym	liczba wydanych decyzji	8	5	195	2437,5	3900,0
5.	Pożyczki na wsparcie przedsięwzięć mających na celu rozwój obszarów wiejskich i działań innowacyjnych	liczba wydanych decyzji	-	-	111	-	-
6.	Wsparcie działań na rzecz odnawialnych źródeł energii, w szczególności w rolnictwie	liczba wydanych decyzji	-	20	17	-	85,0
7.	Restrukturyzacja zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwo rolne (przejęcie długu podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne powstałego w związku z prowadzeniem działalności rolniczej pod warunkiem przeniesienia własności całości albo części nieruchomości rolnej na rzecz Skarbu Państwa)	liczba wydanych decyzji	-	534	87	-	16,3
8.	Gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa, w tym:						
	grunty w dzierżawie na koniec roku	tys. ha	1 024,1	1 048,0	1 039,3	101,5	99,2
	sprzedaż gruntów	tys. ha	3,358	7,37	3,67	109,1	49,7
	udział powierzchni rozdysponowanej w powierzchni gruntów pozostających w Zasobie WRSP	%	84,86	81,84	85,44	-	-
9.	Realizacja zadań wynikających z ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, w tym:						
	decyzje administracyjne dotyczące zgody na nabycie nieruchomości rolnych wydane na podstawie art. 2a ust. 4 ukur	liczba wydanych decyzji	18,58	nd	13,87	74,7	
		powierzchnia wynikająca z decyzji (tys. ha)	50,8	nd	49,28	97,0	
	nabycie przez KOWR nieruchomości rolnych na pisemne żądanie zbywcy określonego w art. 2a ust. 6 ukur	liczba aktów notarialnych	11	nd	10	90,9	-
		powierzchnia nieruchomości (tys. ha)	0,145	nd	0,529	364,8	-
	prawo pierwokupu oraz prawo nabycia udziałów/akcji w spółce prawa handlowego, która jest właścicielem nieruchomości rolnej, przysługujące na podstawie art. 3a ust. 1 i art. 4 ust. 6 ukur	liczba aktów notarialnych	28	nd	60	214,3	-
		powierzchnia nieruchomości (tys. ha)	0,675	nd	2,515	372,6	-
	nabycie przez KOWR nieruchomości rolnych na podstawie art. 4b ust. 1 ukur	liczba aktów notarialnych	-	nd	3	-	-
		powierzchnia nieruchomości (tys. ha)	-	nd	0,747	-	-

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Wykonanie w 2018 r. ¹⁾	Plan na 2019 r.	Wykonanie w 2019 r.	6/4 (%)	6/5 (%)
1	2	3	4	5	6	7	8
	prawo pierwokupu oraz prawo nabycia udziałów/akcji w spółce prawa handlowego, która jest właścicielem nieruchomości rolnej, przysługujące na podstawie art. 3a ust. 1 i art. 4 ust. 6 ukur	liczba oświadczeń KOWR	926	nd	11	1,2	-
		liczba udziałów objętych oświadczeniami	510	nd	2 809	550,8	-
		liczba akcji objętych oświadczeniami	2 940 760	nd	0	-	-
	sprawowanie nadzoru nad spełnianiem przez nabywców nieruchomości rolnych zobowiązań określonych w ustawie (art. 8a ukur)	liczba przeprowadzonych kontroli	967	nd	1 468	149,7	-
10.	Nadzór właścicielski nad spółkami						
	nadzór właścicielki nad spółkami hodowlanymi i ELEWARR sp. z o.o.	liczba spółek	42	nd	41	97,6	-
	wykonywanie praw z udziałów i akcji wobec spółek nabytych w ramach realizacji przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego	liczba spółek	6	5	10	166,7	200,0
	kontrole	liczba przeprowadzonych kontroli	15	14	16	106,7	114,3
II.	DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWANA W RAMACH WPR (zadania delegowane z ARiMR)						
	Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż						
11.	zakup	tys. ton	-	50	-	-	-
	przechowywanie	tys. ton	-	100	-	-	-
	sprzedaż	tys. ton	-	50	-	-	-
	Interwencyjny zakup masła ³						
12.	zakup	tys. ton	-	1,0	-	-	-
	przechowywanie	tys. ton	-	2,0	-	-	-
	sprzedaż	tys. ton	-	1,0	-	-	-
	Interwencyjny zakup odtłuszczonego mleka w proszku						
13.	zakup	tys. ton	0,0	10,0	0	0,0	-
	przechowywanie	tys. ton	39,0-8,169	37,0	8,169	-	-
	sprzedaż	tys. ton	30,831	10,0	8,169	26,5	81,7
14.	Dopłaty do prywatnego przechowywania masła	tys. ton	0	0,5	0	-	-
		liczba wydanych decyzji	0	20	0	-	-
15.	Dopłaty do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku	tys. ton	0	0,5	0	-	-
		liczba wydanych decyzji	0	20	0	-	-
16.	Dopłaty do prywatnego przechowywania serów	tys. ton	0	0,1	0	-	-
		liczba wydanych decyzji	0	10	0	-	-
17.	Dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny	tys. ton	-	7	-	-	-
		liczba wydanych decyzji	-	55	-	-	-
18.	Dopłaty do prywatnego przechowywania cukru białego	tys. ton	-	25,0	-	-	-
		liczba wydanych decyzji	-	10	-	-	-
19.	Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny (refundacje wywozowe)	tys. ton	3,177	0	1,811	57,0	-

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Wykonanie w 2018 r. ¹⁾	Plan na 2019 r.	Wykonanie w 2019 r.	6/4 (%)	6/5 (%)
1	2	3	4	5	6	7	8
20.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	liczba wydanych decyzji	389	390	366	94,1	93,8
		rozliczone umowy/projekty (szt.)	389	390	365	93,8	93,6
21.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	liczba wydanych decyzji	27	9	11	40,7	122,2
		kampanie informacyjne i/lub promocyjne, których realizację wspierał KOWR	11	-	8	72,7	-
22.	„Program dla szkół”	liczba wydanych decyzji	3 543	2 503	3 368	95,1	134,6
		liczba korzystających dzieci (w mln)	1,802	-	1,810	100,4	-
23.	Działanie „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (wdrażanie dwóch poddziałań)	liczba decyzji skutkujących płatnością ²	1 766	2 029	1 333	75,5	65,7
	Podziaływanie „Wsparcie na postępowanie do systemów jakości”	jw.	1 723	2 000	1 305	75,7	65,3
	Poddziaływanie „Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym”	jw.	43	29	28	65,1	96,6
III.	POZOSTAŁE ZADANIA (w tym zadania krajowej polityki rolnej, własne zadania oraz delegowane z ARiMR)						
24.	Rejestr pierwszych podmiotów skupujących i monitorowanie wielkości skupu mleka	liczba wydanych decyzji	4 170	4 100	4 385	105,2	107,0
25.	Rozliczenie roku kwotowego 2013/2014 i 2014/2015 na rynku mleka	jw.	175	100	185	105,7	185,0
26.	Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych	jw.	1 219	1 330	1 242	101,9	93,4
27.	Monitorowanie produkcji biopłynów	jw.	2	35	1	50,0	2,9
28.	Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego	jw.	836	1 150	830	99,3	72,2
29.	Ewidencja mikroinstalacji biogazu rolniczego	jw.	64	65	71	110,9	109,2
30.	Gromadzenie informacji o infrastrukturze energetycznej	jw.	0	200	2	-	1,0
31.	Monitorowanie umów na dostarczanie produktów rolnych	jw.	28	17	165	589,3	970,6
32.	Monitorowanie i nadzór nad uprawą tytoniu oraz produkcją i zbytem surowca tytoniowego	jw.	5 498	1 400	7 916	144,0	565,4
33.	Monitorowanie produkcji na rynku cukru	jw.	380	225	320	84,2	142,2
34.	Przetwarzanie cukru przemysłowego	jw.	129	0	4	3,1	-
35.	Rafinacja cukru przywiezionego spoza UE	jw.	26	0	5	19,2	-
36.	Handel zagraniczny na rynku ryżu	jw.	728	730	672	92,3	92,1
37.	Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny	jw.	305	0	275	90,2	-
38.	Handel zagraniczny na rynku świeżych owoców i warzyw	jw.	39	40	33	84,6	82,5
39.	Handel zagraniczny na rynku lnu i konopi	jw.	17	15	16	94,1	106,7
40.	Handel zagraniczny na rynku cukru	jw.	5	5	1	20,0	20,0
41.	Handel zagraniczny na rynku zbóż	jw.	67	45	49	73,1	108,9
42.	Handel zagraniczny na rynku mleka	jw.	45	25	63	140,0	252,0

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Wykonanie w 2018 r. ^{*)}	Plan na 2019 r.	Wykonanie w 2019 r.	6/4 (%)	6/5 (%)
1	2	3	4	5	6	7	8
43.	Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj	jw.	6	2	20	333,3	1 000,0
44.	Handel zagraniczny na rynku alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego	jw.	81	80	87	107,4	108,8
45.	Handel zagraniczny w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I (wydawanie zaświadczeń P2, przedłużanie receptur, kontrole weryfikacji receptur)	jw.	242	250	252	104,1	100,8
46.	Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina	jw.	245	250	321	131,0	128,4
47.	Wystawianie certyfikatów dla masła przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich UE	jw.	0	50	0	-	-
48.	Wystawianie certyfikatów dla odtłuszczonego mleka w proszku przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich UE	jw.	0	50	0	-	-
IV.	INNE ZADANIA KOWR						
49.	Branżowy program promocji polskich specjalności żywnościowych	liczba wydanych decyzji	30	0	20	66,7	-
50.	Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych	jw.	3 316	3 700	4 972	149,9	134,4
51.	Kontrole na miejscu (w ramach administrowanych mechanizmów WPR i krajowych oraz PO PŻ 2014–2020)	liczba przeprowadzonych kontroli	3 385	3 894	3 145	92,9	80,8
52.	Realizacja zadań w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020						
	Ilość artykułów spożywczych zakupionych przez KOWR i dostarczonych do magazynów organizacji partnerskich przez wykonawców	tys. ton	69	66,3	66,313	96,2	100,0

6.5. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Finansów
8. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
9. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
10. Minister Rozwoju
11. Komisja Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
12. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
13. Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
14. Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa